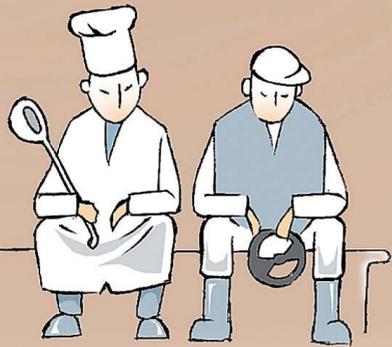

КӨКЕЙКЕСТІ

Елге барған сайын Есенбай құрдасқа сәлем беру парыз. Елдегі жалғыз жамағайын Шолпан апайыммен ата көрші болған соң жүздесудің сәті түседі. Барған сайын өтініш айтады. Өтініші – асханада даяшы болып жүрген Қанатбек пен Жанатбек есімді екі ұлына өз мамандығы бойынша жұмыс тауып беру. Тауып берейін-ақ десең, екеуі де қара танымайтын кадр. Жоқ, әріп таниды ғой. Сауатты, оқи, жаза біледі. Орта арнаулы оқу орындарын бітірген. Бірақ бітіргені бар болсын, әлдеқашан көзден ғайып болған «Енисей», шынжыр табанды ДТ-75 тракторларын оқыпты. Көршілес Светлый селосындағы жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің басшысымен сөйлесіп көргенмін. Таниды екен. Оқыған оқуын да біледі. Білімнің қаншалықты екенін де. Тек әлгі екеуі оқыған техника түрі бұл шаруашылықта жоқ. Енді болмайды да.

КЕРЕК КӘСІПТІ ИГЕРСЕК

ДӨНЕКЕРШІ НЕГЕ ДАЯШЫ БОЛДЫ?

Қанша қаржысын шығындап, кімдерді оқытып жатырмыз сонда? Жалғыз Қанатбек пен Жанатбек ғана емес, қаншама қарағым қолғанатқа жарамай қалды. Оқыды деген аты ғана, әйтпесе, күн көруге жарайтын кәсіп емес. Болар еді, егер өз ісіне жауапкершілікпен қарап, дұрыстап оқытса. Осы ой жетектеп Көкшетау қаласының іргесіндегі Краснояр селосындағы №3 агротехникалық колледжіне әкелген. Мұнда ауыл шаруашылығында техникалық қызмет көрсету және жөндеу, ішкі санитарлық-техникалық құрылғыларды, желдеткіштер мен инженерлік жүйелерді монтаждау және пайдалану, фермер шаруашылығы, тігінші, аспаз, шаптараз мамандықтары бойынша кадр даярлайды.

Мемлекет тарапынан белгілі бір мамандықты игеремін деп талаптанатын жастарға тамаша мүмкіндік тудырылып отыр. Білім алушыларға жатақханадан орын беріледі. Оқу тегін. Көпбалалы және әлеуметтік жағынан аз қамтамасыз етілген отбасылардың балалары айрықша қамқорлыққа ие. Тамағы тегін. Жылына екі рет жол ақысын төлейді. Бірінші семестрде бірінші курстың білім алушылары тегіс стипендияға ие. Әрі қарай жақсы оқитындарға ай сайын 16 450 теңге көлемінде стипендия төленеді. Ал үздік білім алушыларға төленетін стипендия көлемі 19 283 теңгені құрайды.

Материалдық-техникалық база да былай қарағанда талапқа сай тәрізді. Жалпы білім беретін 13 пән кабинеті, арнаулы пәндер бойынша 12 кабинет, 5 зертхана бар. Өндірістік шеберхана – жетеу, екі тігін цехы жұмыс істейді. Одан өзге дәнекерлеу, токарь цехтары, техникалық қызмет көрсету нысаны да бар. Жатақханасы, спорт залы, аумағы ат шаптырым акт залы, стадионы, жеке жылу қазандығы, облыс орталығындағы жүргізушілер даярлайтын оқу орындарының өзінде жоқ автодромы,

қосалқы шаруашылығы, жылыжайы бар.

Былай қарағанда, заман талабына сай кадр даярлауға барлық жағдай жасалған. Осы арада заман талабына сай дейтуғын өлшемге тереңірек бойлайтын болсақ, мәселенің мәнісі тайға таңба басқандай айқын көрінер еді.

Мысалға, «Фермер шаруашылығы» мамандығын алайық. Колледж директоры Сайран Сейітқалиеваның айтуына қарағанда, өзге мамандықтар тәрізді бұл мамандық бойынша даярланатын кадр да жан-жақты білім алады екен.

(Жалғасы 3-бетте)

2

НҮРЕ МАЙЫП ҚЫЛМАСЫН!

КӨПҚАБАТТЫ ҮЙДЕГІ КӨП ТҮЙТКІЛ

3

ТЕЛЕФОНДЫ ҚАЛАЙ ҰРЛАЙДЫ?

5

ЖАНАРДАҒЫ ЖҰМБАҚ МҮҢ

7

on the web JASQAZAQ.KZ

БИРЖАМЕТР

МҮНАЙ (brent) 68,01

DOLLAR 319,68

EURO 392,41

АЛТЫН (ун.) 1332,30

КӨШІ-ҚОН

ТЕРІСКЕЙГЕ КӨШ «ТЕБІНДЕП» КЕЛЕДІ

Еліміздің солтүстігіне жұмысқа тұрғысы келетін оңтүстік тұрғындарының саны жыл санап артып келеді. Биыл рекордтық көрсеткішке жетуі мүмкін. Бұл туралы еңбек және әлеуметтік қорғау вице-министрі Нұржан Әлтаев мәлімдеді.

Солтүстікке қоныс аударатын бойдақ қыз-жігіттерге мемлекет қолдау көрсетеді. Әлтаевтың айтуынша, оңтүстік өңірден солтүстікке 9 мыңға тарта адамды көшіру жоспарланған. Вице-министр елдің солтүстігінде мамандардың тапшы екенін, Астанаға немесе Ресейдің кей өңіріне қоныс аударушылардың көп екенін айтты. Сондай-ақ ол солтүстіктен оңтүстікке қайта қоныс аударғандар санының аздығын тілге тиек етті.

(Өз тілшіміз)

АЛ, ӘЙТПЕСЕ!

Сирия соғысы басталғалы Атырау өңірінен 54 адам «отты нүктеге» шығып кеткен. Соғыс даласына өз еркімен аттанғандардың дені әйелдер.

АТЫРАУЛЫҚ 67 БАЛА СИРИЯДА ЖҮР

Мәселен, аталған 54 адамның 33-і әйел, 21-і ер адам. Сонын ішінде отбасымен үдере көшіп кеткендердің саны – 14. Қазір бір Атырау өңірі бойынша 67 бала соғыс даласында жүр. Бұл туралы облыстық дін істері басқармасының басшысы Қайролла Көшқалиев жергілікті өңірлік

коммуникациялар қызметінде өткен баспасөз мәслихатында хабарлады. Ресей, Түркия арқылы Сирия аскандардың қазіргі таңдағы тағдыры белгісіз.

Баян ЖАНҰЗАҚОВА, Атырау облысы

ҚЫЗЫҚТАН ҚЫЗЫҚТАРЫ

«Ұяты бар жол» - 2

Дереккөзі: mgorod.kz

БИЛІК

Суыққа да, ыстыққа да қарамастан, Астананы салуға еліміздің әр түкпірінен қаншама жұмысшы келді. Барлық өңір атсалысты. Бұл туралы шаһардың дамуына арналған мәжілісте Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев айтты. Сондай-ақ мемлекет басшысы осы ретте күндіз-түні, аязда, боранда тынбай жұмыс істеген құрылысшыларға, қаланың іші-сыртын тазалаған жұмысшыларға ризашылығын білдірді.

Мемлекет басшысы елорданың 20 жасқа толуына арналған мерекені жұмылып атап өтуге шақырды. Себебі бұл – бүкіл елдің қуанышы. Қаланың қалай салынғаны, қалай көтерілгені – бәріміздің есімізде. Бүгінде бүкіл әлем қызығып тамсанады. Әлемдік талапқа сай, заманауи қала. Елбасы осы тұста өткен күнді бір еске алып: «Жаңа қаланың орнында мидай дала, ештеңе жоқ еді. Қазір келе жатып қаланы көргенде осылай болғанына өзім де таң қаламын.

Астана инвестиция тарту бағытында көшбасшылардың бірі болғанын атап өтті. Бас қалада ең ірі корпорация, трансұлттық компанияның кеңселері жұмыс істейді. Сонымен қатар отандық кәсіпорын, қаржылық әрі өндіріс ұйымдары қызметін жалғастыруда. Астана – еліміздегі ең жылдам өсіп келе жатқан қала. Елбасының айтуынша,

Алқалы жиында елорданың экологиясына қатысты мәселе көтерілді. Астана – жасыл қала. Экологиялық тұрғыда таза қала болуы үшін жанар-жағармайдың сапасы бақылануы тиіс. Талапты күшейткен жөн. Жеке тұрғын үйлерде дөңгелекті отын ретінде пайдаланбау керек. Одан қап-қара түтін шығатыны белгілі. Ешкім қадағаламаған соң, айыппұл да салынбайды. Бұл

АРҚА ТӨРІНДЕГІ АЖАРЛЫ ҚАЛА

Біз ата-бабамыздың арманын орындап, Сарыарқаның төрінде ел ордасы – астананы салып, дүниежүзін тасандырып, елімізді қуантағын, көршілеріміз таң қалатын шаһарға айналдырдық», – деді. Осы орайда мемлекет басшысы Астана экономикалық дамудың драйверіне айналғанын, 20 жыл ішінде қаланың жалпы өңірлік өнімі елеулі түрде ұлғайғанын,

тұрғындардың саны 3 есе көбейіп, бүгінде 1 миллионнан асқан. Халық санының өсуімен қатар, құрылыс жұмысы қарқынды жүргізілуде. 20 жыл ішінде 20 миллион шаршы метр жаңа тұрғын үй пайдалануға берілді. 53 жаңа мектеп, 26 аурухана, 4 шағын аудан құрылды. Елорда жалынды жастардың қаласына айналды. Қазір қала тұрғынының орташа жасы отызға толған.

мәселе де назардан тыс қалмай, ауа тазалығын әрдайым бақылауда ұстау мәселесі энергетика министрлігіне тапсырылды. Сондай-ақ Елбасы екі жылдың ішінде Астанаға көгілдір отын тартылып, газдандыру жұмысын алдын ала ойластырып қою керектігін айтты.

(Өз тілшіміз)

АПТАНЫҢ АЙТАРЫ

140

млн теңге. Атырау облысы Қарабатан ауылындағы өртте көз жұмғандардың отбасына төленетін өтемақы

372

Алматыда түнде қараусыз жүрген осынша жасөспірімнің ата-анасы жауапқа тартылды

6,5

млн теңге. Теміртаудың сот орындаушылары пара алғаны үшін айыппұл төлейді

Ауыс-түйіс

1. Нұрлан ЕРМЕКБАЕВ Президент көмекшісі – Қауіпсіздік Кеңесінің хатшысы болды

2. Сенат депутаты Дархан КӨЛЕТАЕВ Дін істері және азаматтық қоғам министрі болып тағайындалды

3. Талғат ДОНАҚОВ Жоғары Сот кеңесінің төрағасы қызметіне бекітілді

Өндіріс

Төртінші мұнай өңдеу зауытының жобасы шетелдік компанияның қатысуымен жүзеге асуы мүмкін.

ТӨРТІНШІ ЗАУЫТТЫҢ АУЫЛЫ АЛЫС ЕМЕС

«Тенішевройлдың» 25 жылдық мерейтойында Елбасы үкіметке мұнай-газ саласында көшбасшыға айналған осы компаниямен жаңа зауытты салудың жолын бірлесе қарастыруды тапсырды. Мемлекет басшысы атап өткендей, жаңа мұнай өңдеу зауытын салу мәселесі еліміз үшін бірінші кезекте тұр. Ал «Шеврон» компаниясының тек шикізат шығарып қана қоймай, мұнай өнімдерін өндіру ісінде зор тәжірибесі бар екені белгілі.

Серіктестік

ӘЛЕМ ӘЛЕУМЕТТІК ДИАЛОГ ӘДІСІН ІЗДЕУДЕ

Жуырда Санкт-Петербурда «Әлемдегі және Ресейдегі әлеуметтік-еңбек даулары» атты төртінші халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Елімізден бұл іс-шараға Қазақстан Республикасы кәсіподақтар федерациясы төрағасының орынбасары Мұхтар Тінікеев пен «Самұрық-Қазына» АҚ жанындағы «Әлеуметтік өзара ықпалдастық және коммуникациялар орталығының» бас директоры Ербол Исмаилов қатысты. Үлкен жиынға халықаралық еңбек ұйымының басшылары, кәсіподақ ұйымдарының жетекшілері, конфликтология саласындағы тәжірибелі мамандар қатысты.

Халықаралық еңбек ұйымы жұмысшылардың қызметі жөніндегі бюросының директоры Мария Хелена Андре сәлемдеме сөзінде «Еңбек дауларының саны мен сапасы өндірістік демократияның және әлеуметтік әріптестіктің деңгейіне байланысты. Үш жақты әрі сапалы диалог – дауды шешудің негізі. Бұған қоса, заңдылықты қамтамасыз ету орасан маңызға ие. Заңдылық өзара сенімнің кілті болып табылады», – деп атап өтті.

«Әлеуметтік-еңбек дауларын зерттеуге арналған отырыста КР Кәсіподақтар федерациясы төрағасының орынбасары М.Тінікеев еліміздегі кәсіподақ қозғалысының дамуы мен ұжымдық шартты қолданудың тәжірибесі туралы баяндап берді.

Конференция барысында «Әлеуметтік өзара ықпалдастық және коммуникациялар орталығының» бас директоры Ербол Исмаилов қызметкерлердің жұмысқа көзқарасы мен ұжымның әлеуметтік әуақатын бағалауға, сондай-ақ жұмысшылар арасындағы наразылық деңгейін анықтауға бағытталған бірегей құрал – Әлеуметтік тұрақтылық индексі» зерттеуінің әдістемесін таныстырды. Мұндай зерттеулер «Самұрық-Қазына» АҚ компаниялар тобында 2013 жылдан бері жүргізіліп келеді.

Ол өз баяндамасында «Қандай да бір шиеленіс қарсаңындағы ахуал, әсіресе, әлеуметтік-еңбек қатынастарында, оның алдын алу үшін араласуға ең ыңғайлы сәт. «Әлеуметтік тұрақтылық индексі» зерттеуінің көзделгені де осы», – деді. Өйткені даудың салдарымен күрескенше, оның алдын алған оңай.

Шәміл РҮСТЕМБЕК

Әлеумет.t0

Қазір хуре деген бөле пайда болды. Хайпан «кайф» алатындар көбейіп бара жатыр. Мәдениеттанушы Торстейн Вебленнің бүгінгі ақпараттық заман туралы айтқан мынадай бір сөзі бар: «Біз қазір бір қызық уақытқа дөп келдік. Әр адамның 15 минутқа болса да танылуға хақысы бар».

Бүгінгі таңда интернетте қаншама жалған жұлдыз отыр. Түк бітірмей танымал болғысы

оқып, мәз болып отырады. Фейсбукта ең көп дос жинаған, ең көп анайы сөз айтқан, ең көп айқайлап, «найзағай» деп пост жазғандар басты қаһарманға айналды.

Бір ғана дерек келтірейін. Instagram-да миллиондаған жазылушы тіркелген «жұлдыздарымыз» бар. Бұл әлеуметтік желінің жазылмағаны бойынша, бір адам бір теңгеге теңеледі. Сіз оған

НУРЕ МАЙЫП ҚЫЛМАСЫН!

келеді. Біреудің мәтінін ұрлайды да, өзінің жақсы суретін салып, керемет болып жүретіндер де баршылық! Кітап дүкеніне барыңызшы! Бұрын-соңды естімеген адамның қалай өмір сүру керектігін үйрететін жуан кітаптары тізіліп тұр. Егер оның өмірбаянына үніліп қарасан, түк бітірмеген. Не айналысқан кәсібі, не компаниясы жоқ. Ессесіне, елді аралап семинар өткізеді. Мұны қалай түсінуге болады? Ең жаманы, жалған жұлдыздарды дайындап жатырмыз. Өзі еңбектенбей, бір мақала жазбай, бір кітап шығармай халықтың батыры болып кетудің оңай жолы әлеуметтік желі болды. Өкінішке қарай, біздің қоғамның өзі де оның анық-қанығын біле бермейді. Көбі әлеуметтік желіге тіркеліп алған. Сондағысы – біреудің жазғанын

жарнама беретін болсаңыз, екі миллион теңге төлеуге тиіссіз. Ең бастысы, оның екі миллионды қалай жинағаны маңызды емес. Оған жарнама беру, оны насихаттау арқылы қоғамға қандай әсер қалдырып отырғанымызда шаруамыз жоқ. Біз сол бір сәтті ғана ойлаймыз. Неге? Себебі - хайп! Қазақ ондайлардың әрекетін «Атың шықпаса, жер өрте» деген сияқты әлемі мақалмен теңеген. Он бес минуттық жұлдызды сәттің зардабы арда жатуы мүмкін. Соны ойланайық!

Айдос САПЫМ, саясаттанушы

Қызықтан қызықтары

Газетіміздің өткен сандарының бірінде Шымкенттегі «Ұяты бар асфальт» туралы жазғанбыз.

Сондай «ұяты» бар жол енді Орал қаласында пайда болды. Қаланың қалың орталығындағы жаяу жүргіншілерге арналған гүлзардың ұялғаны соншалық, бір емес бірнеше жерден ойылып, қара жерге кіріп кетіпті. Сегіз мың шаршы метр. Токсан миллион теңге. Үш жылға кепілдік. Былтыр

қара күзде салынған жолдың сапасын мердігерлер қара топырақтан көреді. Олардың айтуынша, күн жылынып, топырақ босаған соң тас тақта (брусчатка) әр жерінен былк-былқ етіп босап, ойылып қалыпты. mgorod.kz сайты хабарлағандай, осы гүлзардың құрылысына 90 млн теңге жұмсалыпты.

«ҰЯТЫ БАР ЖОЛ» – 2

МОЙГОРОД

Көкейкесті

(Басы 1-бетте)

Олар ауыл шаруашылығы өндірісінің тракторшы-машинисі, ауыл шаруашылығы машиналары мен тракторларды реттеуші,

жүйесі де бар. Мұндай оқыту әдісі жұмыссыз жүрген жастар үшін өте тиімді. Ағымдағы жылы 1475 жас әртүрлі мамандық иеленді. Механизатор мамандардың тапшы екендігі де рас. Бүгінгі күні облыс

слесарь-жөндеуші, оның үстіне «BC» санатындағы автокөлік жүргізушісі болып шығады. Яғни тек қана механизатор ғана емес, ауыл шаруашылығына қажетті әлденеше мамандықтардың жынтығы.

— Фермер шаруашылығы бойынша білім алып шығып, жеке шаруа қожалығын немесе серіктестік құрып, жұмыс істеп жатқан түлектеріңіз бар ма? — деп сұрадық біз колледж директорынан.

— Ондайлар жоқ, — делі колледж директоры. Сонда қалай болғаны? Қанша жыл бойы фермер шаруашылығы бойынша дайындап, мемлекеттің қыруар қаражатын шығындап оқытып, үлкен өмірге жолдама берген түлектеріміз қайда? Міне, дәл осы жерден үлкен күмәннің құлағы қылтыяды.

Шынның айтқанда, кәсіптік-техникалық колледжін тәмамдаған маманның елу пайызға жуығы жұмыссыздар қатарын толықтырады. Сонда мемлекеттің қыруар қаржысы желге ұшып жатқаны ма?

Ақмола облысының жұмыспен қамтуы және әлеуметтік бағдарламаларды үйлестіру басқармасының мәліметіне қарағанда, өткен оқу жылында 5018 білім алушы белгілі бір кәсіпті менгеріп, үлкен өмірге жолдама алған. Қазір кәсіптік білім беру саласында қысқа мерзімді оқу

ДӘНЕКЕРШІ НЕГЕ ДАЯШЫ БОЛДЫ?

шаруашылықтарына 250-ден астам механизатор керек болып отыр.

Әр жылы көктемгі және күзгі нақандық жұмыстар кезінде ауыл шаруашылығы құрылымдарында механизаторлардың жетіспеуі туралы дабыл қағылып жүр. Тіпті әріге бармай-ақ, Зеренді ауданына қарасты Жанауыл елді мекеніндегі шаруа қожалығының жетекшісі Құлан Болатовтың айтуына қарағанда, бұл өте күрделі мәселенің бірі.

— Осы төңіректен механизатор таба алмаған соң Солтүстік Қазақстан облысына қарасты Егіндіағаш ауылынан екі механизаторды ат-түйедей қалап әкеліп жүрмін. Нақандық жұмыстардың мерзімі онша ұзақ емес. Соның өзінде де әлгі механизатор

тәп-тәуір табыс табады. Жұмыс беруші ретінде мен, жұмыс істеуші ретінде олар келісімшартты бұзбай орындағандықтан, әр жыл сайын байланысымызды үзбей келеміз, — дейді шаруа қожалығының басшысы.

Бұдан басқа да бірнеше шаруа қожалығы мен жауапкершілігі шектеулі серіктестік басшыларымен осы тақырыпта тілдесіп көрдік. Бәрі де қазір бесаспап механизатордың аздығын айтып қынжылып отыр.

Білетіндердің айтуына қарағанда, бұрынғы механизаторлардың бәрі дерлік зейнет жасына жеткен. Одан соң ел тәуелсіздігін алған алғашқы жылдары

болуы мүмкін. Таратып айталық. Мәселен, өзіміз болған агротехникалық колледж шеберханаларында 1986-1987 жылдары шыққан ДТ-75, Т-40 тракторлары мен «Енисей» комбайндары оқытылады.

Қазір қуатты серіктестіктер мұндай техника түрлерін ұмытқалы қашан?! Рас, кейбір шағын қожалықтар әлі күнге дейін пайдаланып жүруі мүмкін. Бірақ негізінен шетелдік егіс кешендері мен комбайндары Арқалағы астық алқаптарына енгелі талай жылдың жүзі болды. Колледждің ескі техникаларын оқып шыққан білім алушылар жаңа техниканың жай-жапсарын білмейді. Міне, сондықтан да олар қажетсіз.

Тығырықтан шығаратын төте жол «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасында жатыр.

— Бір кезде механизаторларды әрбір оқу орнында жүздеп шығарды. Соның өзінде жетіспей жатты, — дейді шаруа қожалығының жетекшісі Бауыржан Тастүлеков, — бірақ ол кеншар мен ұжымшарлардың бар кезі еді. Қазір мұндай көлемде механизатор қажет емес. Өйткені

экономикалық байланыстардың үзілуіне байланысты механизатор мамандығы қадірсіз болып қалды. Ең бастысы, уақытында жалақы төленбеді. Көктемгі егіс, күзгі егін орағы нақандарынан басқа жалақы төленетін жұмыс болмады. Жұмыс істегендердің өздері еңбекақысын заттай алып жүрді. Содан барып байырғы механизаторлардың өкшесін басып келе жатқан кейінгі толқын түгілі, жастардың өзі бұл мамандық десе ат-тонын ала қашатын жағдайға жетті.

Жоғарыда біз кәсіптік-техникалық колледжде мемлекет тарапынан оқушы жастарға қаншалықты қамқорлық жасалып жатқандығын әдейі екіпін түсіріп айттық. Шынында да, тегін оқыса, жатақханасы, ас-суы тегін болса, одан артық не қажет? Тек жалғыз әлдеміл жері — сұранысқа ие мамандыққа оқыту. Колледждегі бірікпестік мамандыққа сұраныс бар. Осы тақырыптың інінде іздеу барысында қалалық жарнамалық газеттерді де шолып шықтық. Әсіресе, аспаздар, газ-электрмен дәнекерлеушілер, құрылысшылар қат екен. Сонда колледж түлектері қалайша жұмыс таба алмай жүр?

Ең басты олқылық, бүгінгі күннің талап үлесінен шықпау

қазіргі техника қуатты. Бұрынғы бес-алты комбайнның атқарған шаруасын қазір шетелдік қуатты техника жалғыз атқара береді. Енді өзіңіз есептеп қараңыз, алты механизатордың орнына бір механизатор жетіп жатыр. Екінші бір себебі, бұрын агротехникалық шараларды бұлжытпай орындау үшін пар жұртылатын, ылғал жабылатын, алқап химиялық өңдеуден өткізілетін, қар тоқтатылатын. Осылайша ауыл шаруашылығының нақандық жұмыстары бірінен соң бірі жалғасып, бас көтерпейтін. Қазір механизатордың қажет кезі көктемде — он күн, күзде — он күн. Бітті. Содан кейін ол қажет емес. Егіншілік саласы уақытша жұмысқа айналды. Кез келген адам уақытша жұмыс істеймін деп белгілі бір мамандықты бүге-шігесіне дейін игеріп, есіл өмірін өткізбейді. Оның үстіне техника тілін білетіндердің табысы да лайықты бағаланады деп айту әлі ертерек. Қанша дегенмен, қарапайым, бірақ адал еңбек еткендер ұшпаққа шыға алмай тұр ғой. Ал дәнекерші болуы тиіс маманымыз мейрамханада даяшы болып жүр.

Байқал БАЙӘДІЛОВ, Ақмола облысы

Қалмұханбет ҚАСЫМОВ, ішкі істер министрі:

Мәселе біраз жылдан бері қаржының аздығынан шешілмей келе жатыр. Бүгінде құтқару қызметтерін техникалық қамтамасыз ету 30 пайыздан аспайды. Шығыс Қазақстан, Солтүстік Қазақстан, Қостанай облыстары мен Астана қаласы бюджеттерінен аталған бағытқа қаражат өте аз бөлінді. Дәл осы кезеңде бізге 4 миллиард теңгеден астам қаржы керек. Осыған қатысты тиісті есептер мен негіздемелер дайындаймыз.

1+2

Даниал АХМЕТОВ, Шығыс Қазақстан облысының әкімі:

Төтенше жағдайлар департаментінің бірде-бір құрал-жабдығы жоқ. Қараңызшы, кешпелі мотопомпа 249 болу керек. Ал біздің облыста 55-і ғана бар. Қайық 69 болу керек, оның 14-і ғана тұр. Қарапайым мысал, комбинезон дейміз, сол бір мың болуы керек екен. Бірақ облыс бойынша 86-сы ғана бар.

Қолдау

Әл Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ұжымы Шығыс Қазақстан облысындағы су тасқынынан зардап шеккендерге қаржылық көмек көрсетті.

ҚазҰУ ғалымдары мен оқытушылары су тасқыны кезінде қиын жағдайға тап болған жандарға көмек көрсету үшін бір күндік еңбек жалақысын аулау жөніндегі жоғары оқу орны басшылығы мен кәсіподақ комитетінің ұсынысын бірауыздан қолдады.

Философия және саясаттану факультетінің деканы Әлия Масалимова «Біз күнделікті

жаналықтардан апат салдарының қалай жойылып жатқанын көріп отырмыз. Осы өңірдің тұрғындарының кайғысына ортақпыз. Адамдар баспанасыз қалды, мүліктерінен айырылды. Осындай қиын тұста бүкіл ел олармен бірге екендігін сезінген өте маңызды», — деп атап өтті.

Ешбір кафедралар, ешбір оқытушы, университеттің ешбір бөлімі тыс қалған жоқ. Университет қызметкерлерінің материалдық көмегі

қаражат есебіне аударылды. Қаражат жинау жұмысы одан әрі жалғасады. Журналистика факультетінің доценті Марлан Негізбаева «Осы жиналған қаражат зардап шеккендерге қандай да бір жәрдем болар деп үміттенеміз. Су тасқынынан зардап шеккен аудандарда біздің кейбір оқытушыларымыздың туыскандары мен таныстары тұрады. Сондықтан да біз олардың кайғысын жеке басымыздың кайғысындай қабылдаймыз», — деді.

Мәселе

Қаладағы кейбір көпқабатты үйдің тұрғындарында ортақ бір мұң бар. Не жылуға, не суға жарымайды. Көріз жүйесі де қосылмапты. Сол үшін де бір аулада 50 дәретхана тізіліп тұр. Бұл — Қызылорда қаласындағы бір аулаңның бүгінгі келбеті. Өркениеттен жұрдай, күйі кеткен көріністі Ақмола облысынан да таба аласыз. «Фарфоровый» ауылындағы көпқабатты ғимараттардың тұрғындары от жағып, күл шығарады.

Қызылорда қаласы

КӨПҚАБАТТЫ ҮЙДЕГІ

Целиноград ауданына қарасты «Фарфоровый» ауылының атауын жатқанын біліп Ынтымақ деп ауыстырып жатқан көрінеді. Бірақ атынан бұрын қалашықтың затын өзгертіп алған жөн сияқты. Кезінде фарфор шығарған зауыт құлдыраған соң, елді мекеннен де күйі кеткен.

Су мәселесі де өте күрделі. Күніне бір мезгіл берілетін тіршілік нәріне зар болған ауыл тұрғындары дәретхана мен күл-қоқыс арасындағы қарды ертіп, қажетіне қолданады.

Бұл ауылда тұратындардың көбі кезінде фарфор зауытында жұмыс істеген. Қалғаны — Астанала баспана тауқыметін көрген соң, осы жерден арзанға ұй алып, пана тапқандар. Көпқабатты үйде тұрады деген аты болмаса, ешқандай жағдай жоқ. Ғимараттың айналасы — дәретхана. Одан қалды, пештен шыққан күл-қоқыс, кірдің суын төккен жер. Ауыл тұрғыны Махуза Сапи апай «Тұрғындар күл-қоқысты қалай болса солай төгеді. Жинақылық деген жоқ. Ең болмаса алысқа төгіп, орындарын тазалап жүруді білмейді. Бәрі дәретханасын құлыптап қояды. Түн ортасында да осы жерге шығамыз. Жақында әкім келіп жиналыс өткізеді деген. Сонда осы мәселені талқылайды», — дейді. Сол 8 сәуірде өтетін жиыннан үлкен үміт күтіп отыр.

тартылып, халықтың бір бейнеті азаяды. Ал Қызылорда қаласындағы Бауыржан Момышұлының есімін иеленген қоше тұрғындары жергілікті биліктен қайран болмай отырғанын айтады.

1980 жылдары іретгасы қаланған жатақхана типтес ғимарат бүгінде ешқандай

мекеменің балансында жоқ. Бірақ 50-ге тарта отбасы мекендеп отыр. Исез қалған нысан орталық жылу мен көріз жүйесінен ажыратылған. Суға да зәру. Шарасыз тұрғындар көпқабатты үйдің ауласындағы ойын алаңын дәретхана орталығына айналдырған. «Елу пәтерге — елу дәретхана, арасында душы да бар. Есік-тереземізді аша

КӨП ТҮЙТКІЛ

алмаймыз. Балаларымызға да қиын. Ойнайтын жер жоқ. Дәретханалардың айналасы опырылған шұңқыр. Балалар түсіп кете ме деген уайыммен отырамыз» деп ашынған Лаура Досқожаева ешқандай мекеменің меншігіне жатпайтын ғимаратқа көңіл бөлуге ешкім асығар емес деп қынжылады.

Қала басшылығы бұл жатақхананың жырын біледі екен. Қызылорда қаласы әкімінің орынбасары Асылбек Шәменовтың

Максимовка округіне қарайтын елді мекеннің мән-жайын әкімнен білмек болдық. Алайда ол ауданға кетіп қалыпты. Содан әкімдіктің бас маманы жауап берді. Көп кешікпей бұл ауылға мемлекеттік бағдарламамен су тартылады деп сендірді. Жер қарайған соң күл-қоқысты тазарту жұмысын ұйымдастыру жоспарланған. Максимовка ауылдық округі әкімдігінің бас маманы Азат Ибрайымов «Тұрғындарымен жиналыс өткізіп, алдымен елді мекеннің айналасын тазарту жайын келісіп аламыз. Егер тұрғындар атсалысатын болса, әкімдік тарапынан техника бөлеміз. Бұдан

айтуынша, үш-төрт күн бұрын барып тұрғындармен кездесіп, жалпы санитарлық жағдайға байланысты түсіндірме жүргізіпті. Ол «Әрі қарай да мұндай жұмыстарды жаңастырып, модернизациялау бағдарламасына қосуды көздеп отырмыз. Ол үшін алдымен жобалық-сметалық құжаттарын дайындау қажет» — дейді. Алайда осы жатақхананың байырғы тұрғыны Ақкөже Еспенбетова осыдан бірнеше жыл бұрын да жаңғыртып бағдарламасын жүзеге асырамыз деп бәрімізге қол қойды. Бірақ одан нәтиже жоқ деп отыр.

Фарфоровый ауылы

сон 2018 жылдан қалмай, бұл ауылға фельдшерлік пункт салып, мемлекеттік бағдарлама аясында су құбырын тартуды қолға алудамыз. Қазір жобалық-сметалық құжаттары дайындалуда» — дейді.

Фарфоровыйдан Ынтымақ атауына ауысатын шағын ауылда әзірге қолға алынған ынтымақтық іс осы. Жылу мен көріз жүйесі салынба да, ауыз су

Өркениеттен жұрдай ауыл тұрғындары алдағы күннен бір жақсылықты күтеді. Сенім артып, дауыс берген Парламент депутаттары да үн қатар деген үміті бар. Ал әзірге тұрғындар даладағы дәретханасына кілттеп, күтіп ұстап, күн көруге мәжбүр.

Бейсен НАРЫНБЕК (сурет автордікі), Астана қаласы

Татулық

Жер жәннаты – Жетісудың орталығы Талдықорған қаласында жаңа сәулет үлгісімен салынған Достық үйі ғимараты 2008 жылы ашылған. Облыстық Қазақстан Халқы ассамблеясының (ҚХА) «Достық үйі» коммуналдық мекемесі 2015 жылы «Алматы облысы өкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің «Достық үйі» – Қоғамдық келісім орталығы» болып қайта құрылды. Бұл – ресми атауы.

Бүгінгі таңда мекемеде 37 қызметкер жұмыс істейді. Олардың ішінде әкімшілік-басқару, этносаралық қарым-қатынасқа мониторинг жүргізу және талдау, қоғамдық-көпшілік шара өткізу мен ҚХА-ның құрылымымен жұмысты ұйымдастырушылар, сондай-ақ ғимаратқа қызмет көрсету бөліміндегі техникалық мамандар бар. Ортақ шаңырақ аясында 23 этномәдени бірлестіктің кеңесі, облыстық Қазақстан Халқы ассамблеясының хатшылығы, медиация кабинеті мен «Ұлағат» аксақалдар кеңесі, «Бірлік» жастар қауымдастығы жұмыс атқарып келеді. Аналар, Қоғамдық келісім кеңестері мен жетекші журналистер, «Парасат» тіл жанашырлары клубы және тілдерді оқыту орталығы да осында.

Алматы облыстық ҚХА жанындағы ғылыми-сараптамалық топ облыстық ҚХА құрылымының консультативті-талдау мекемесі болып табылады. Топ құрамында қарым-қатынас саласын зерттеумен айналысатын заңгер, этнолог пен тарихшылар, философ пен психологтар бар. Аталған топтың қызметі ҚХА-ның Қазақстан қоғамындағы ынтымақты нығайтуға саяси және азаматтық институт есебіндегі маңызды күшейтуге ықпалдасу мен жалпұлттық ынтымаққа қол жеткізуге бағытталған. Сондай-ақ негізгі міндетіне облыстық ҚХА қызметіне мемлекеттік, этносаяси бағыттағы

өзекті мәселеде ғылыми-сараптамалық қолдау көрсету және конфессияаралық қарым-қатынастағы ғылыми-зерттеу жұмысын үйлестіру де кіреді.

Бейбітшілік пен этносаралық ынтымақты дамытуға үлес қосу үшін қоғамның жас буын өкілдерін тарту да маңызды. Сол себепті 2014 жылы І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінде ҚХА кафедрасы ашылған. Онда елдегі қоғамдық-саяси тұрақтылық үлгісіне сәйкес, студенттер қауымдастығын толеранттылық рухына баулу жұмысы жүргізіледі.

Кафедра ғылыми-сараптамалық топтың базалық алаңына айналып, түрлі дөңгелек үстел, семинар, конференция өткізіліп тұрады. Атап айтқанда, «Этносаралық толеранттылық пен қоғамдық келісім – Қазақстанның жемісті дамуының

Қоғамды біріктіруді қамтамасыз етуге нақты кепілдеме беруді негіз ететін ұйымдардың бірі – «Ұлағат» аксақалдар кеңесі. Алматы облыстық аксақалдар кеңесінің құрамына негізінен бұрын ұлттық мәдени орталықтардың төрағасы болған, ұзақ жылдар бойы сол орталықтарды құрған және

қажет ететін жасөспірімдер мен отбасыларына психологиялық тұрғыдан жәрдемдеседі.

Кеңестің ұйымдастыруымен аймақ тұрғындары арасында кеңінен танымал болып үлгерген отбасылық түрлі мәдени-демалыс және спорт мерекелері өткізіліп тұрады. Сонымен қатар ата-ана камқорлығыңыз

2011 жылы елімізде «Медиация туралы» заң қабылданып, Елбасы Қазақстан Халқы ассамблеясына осы институтты дамытуды жүктеген болатын. Аталған тапсырмаға сәйкес, әр өңірде медиация орталықтары жұмысын жүргізіп отыр.

Алматы облысында 67 медиация кабинеті ашылып, 272 кәсіби емес және 22 кәсіби медиатор жұмыс жүргізуде. Облыстық ассамблеяның ұйымдастыруымен «Медиация негіздері» тақырыбында шеберлік сыныптары, «Этносаралық медиативтік біліктілік» және «Даулар мен жанжалдарды реттеуге арналған медиация негіздері» атты семинар-тренинг өткізіліп тұрады. Сондай-ақ осы сала бойынша 2016 жылы 190, ал 2017 жылы 110 адамға арнайы сертификат табысталды.

«Парасат мемлекеттік тіл білгірлері» клубының құрылуы – Алматы облыстық ҚХА мемлекеттік тіл саясатын жүзеге асырудағы жұмысының нәтижесі.

2015 жылы құрылған клубтың төрайымы – Лилия Куш, клуб мүшелері мемлекеттік тіл қолдану саласын ұлғайту және тарату мақсатында қоғамдық орындарда әртүрлі этнос өкілімен байланыс жасап, конференция мен дөңгелек үстелді мемлекеттік тілде жүргізеді.

БІРЛІК ПЕН ЫНТЫМАҚТЫҢ ҚАРАШАҢЫРАҒЫ

негізі» атты семинары және «ҚХА: 20 жыл бейбітшілік пен ынтымақ» ғылыми-тәжірибелік конференциясы өткізілді.

Алматы облыстық ҚХА жанынан 2002 жылы жаңа қауымдастық бой көтерген. Ол – «Бірлік» жастар қауымдастығы. Жастар қауымдастығын құрудың мақсаты – облыста жұмыс істейтін этникалық жастар ұйымдарын біріктіру. Қауымдастық қызметі жас ұрпақтың интеллектуалдық, рухани және дене дамуына ықпал етіп, жас ұрпақ арасында патриотизм мен азаматтық түсінікті қалыптастыруға бағытталған.

этникалық диаспоралардың белсенділері енеді. Ерен еңбегі үшін оларға «Ұлттық мәдени орталықтардың Құрметті төрағасы» атағы берілген. Қазіргі таңда өңірдегі аксақалдар кеңесінің төрағалық қызметін Ермек Келмесейіт абыроймен атқарып отыр.

Кеңестің басты міндеті – ұрпақ жалғастығын қамтамасыз ету, жас ұрпақты азаматтық бірлік, халықтар достығы, толеранттылық пен патриотизмге тәрбиелеу. Аталған кеңес мүшелері жеке тәжірибесіне сүйеніп отырып, жастарға тағым-тәрбие беруде ауқымды жұмыс атқарып келеді. Бұған қоса, мемлекеттік тілдің мерейін үстем етуге арналған түрлі шараға да барынша атсалысып, қомақты үлес қосуда.

Аналар қауымы да Алматы облысының қоғамдық-саяси өміріне белсене қатысып келеді. 2013 жылы облыстық ҚХА жанынан Аналар кеңесі құрылған. Оның алғашқы төрайымы болып Мейрамгүл Бақтиярова сайланып, кейіннен оны Несіпжамал Баймәдиева алмастырды. Облыстық ҚХА жанындағы консультативті-кеңес мекемесі болып табылатын ұйымның негізгі жұмысы – балалар мен жастардың отбасындағы, қоғамдағы толерантты мінез-құлқын қалыптастыруға қатысатын аналарды біріктіреді.

Кеңес мүшелерінің білім деңгейі жоғары. Еңбек және ұйымдастыру қызметінде айтарлықтай тәжірибеге ие. Олар өңірдегі нәзік жандарды балаларға тәрбие беруге белсенді түрде қатысуға тартып, көмекті

қалған балалардың мәселесі мен қиындықтарын шешуге қатысып, ел аумағы және шетелдегі баламалы ұйымдармен әріптестікті реттейді.

Елбасы Н.Назарбаев жетекші журналистер мен сарапшылар клубын құру идеясын БАҚ-тың бейбітшілік пен ұлтаралық келісімді нығайту ісіне ықпалдасуға бағытталған құрылым есебінде атап көрсеткен болатын. Сондай клубтың бірі Алматы облыстық ҚХА жанынан 2009 жылы құрылды. Оның мүшелері – облыстық бұқаралық ақпарат құралдарының Бас редакторлары, өңірдегі этносаралық қарым-қатынастар мен конфессияаралық келісім мәселесін жазатын тілшілер мен аталған мәселенің сарапшылары.

Клубтың негізгі міндеті – мемлекеттегі толеранттылықты, азаматтық бірлікті, патриотизм мен рухани-мәдени ынтымақты нығайтуға ықпалдасу. Клуб ішінде түрлі тақырыпты қамтитын отырыста өзекті мәселе талқыланатын тұрады. Сонымен бірге клуб ҚХА облыстық хатшылығымен тығыз байланыста жұмыс істей отырып, этносаралық келісімді нығайту мен мемлекеттің этносаяси бағытын түсіндіруге арналған конференция, дөңгелек үстел ұйымдастыруды ұдайы жүзеге асырып отырады.

Клубтың барлық жиыны ҚХА облыстық хатшылығының тікелей қатысуымен ұйымдастырылады. Олар өңір тұрғындарының шығармашылық кабинетін ашуға және дамытуға, мемлекеттік тілді оқуға деген талпынысты арттыруға бағыттай отырып, әртүрлі этнос өкілдерінің мемлекеттік тілді үйренуіне қажетті барлық жағдайды жасайды.

ҚХА-ның жыл сайын өткізетін «Наурыз тойы – дәстүрлі мереке», облыстық «Абай оқулары» байқаулары «Парасаттың» мақтанышына айналды. Сонымен бірге Алматы облысының барлық ауданындағы әртүрлі этнос өкілі қатысып, мемлекеттік тілдің мерейін арттыруға үлес қосып жүрген «Мемлекеттік тіл – мәртебеміз» атты іс-шара жиі өткізіліп тұрады.

Лилия КӨЛІМХАН,
Алматы облысы

Басқосу

Алматы облыстық Қазақстан Халқы ассамблеясының (ҚХА) басшылығымен «Жұлдызы жарқыраған Жетісу» атты облыстық форум өтті. Аталған форум аясында «Жаңғыру жолы» республикалық жастар қозғалысы облыстық штабының алғашқы жиыны мен наурыз мерекесіне арналған мәдени-көпшілік шара ұйымдастырылды. Сондай-ақ жиналғандар Талдықорған қаласының «Жеңіс» саябағындағы «Таза саябақ – таза қала» атты акцияға қатысты.

жастардың қолында», – деді ол. Сонымен бірге Елбасы Н.Назарбаевтың саяси жүйеде, экономика мен қоғамның рухани саласында ауқымды жаңғыруды бастап беріп, әлеуметтік бес бастаманы ұсынғандығына да тоқталды. Ғ.Тұрсынбай «Аталған бастама азаматтардың әл-қуатын арттыруға, әлеуметтік бірлікті нығайтуға септігін тигізеді сөзсіз. Бұл ең алдымен жастардың болашағы үшін жасалып жатыр. Сондықтан әрбір жас өзінің туған Отаны – Қазақстанның жанындай сүйіп, ата-баба дәстүрін бойына сіңіріп өсуі қажет. Сонда ғана өскелең ұрпақтың рухы бийіктеп, келешегіміз кемелдене түспек. Ал облыстық ҚХА жанында құрылып, бүгін тын бастама көтеріп отырған «Жаңғыру жолы» штабы мүшелерінің жұмысына мол табыс тілеймін», – деді.

Айта кетейік, үстіміздегі жылдың 15 наурызында ҚХА ұйымдастыруымен жастар қозғалысының құрылтай

ЕНШІСІ БӨЛІНБЕГЕН ДАСТАРХАН

Шараның салтанатты ашылуында сөз алған облыстық ҚХА төрағасының орынбасары Ғабит Тұрсынбай әрбір елдің келешегі өскелең ұрпағына тәуелді екеніндігін, қай заман болсын, қоғамның қозғаушы күші жастар екенін атап көрсетті. «Ата-бабаларымыз болашақ үшін

конференциясы өтіп, оған Алматы облысынан 5 делегат қатысып келген. Онда 2018-2020 жылдарға

күресіп, егемендік жолында тар жол тайғақ кешті. Олардың асыл армандарының орындалуы бүгінгі заманауи мемлекетіміздің жарқын болашағы – білімді де білгір

арналған ұйымның стратегиясы, құрылымы мен ережелері қабылданған. Сонымен бірге өңірлік үйлестірушілері тағайындалып, алдағы іс-шара жоспары айқындалған болатын. Бұл жөнінде облыстық ҚХА жанындағы «Ұлағат» кеңесінің төрайымы Светлана Гаитова «Мұның барлығы

Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаевтың басшылығымен жүргізіліп жатқан саясаттың нәтижесі. Жастар саясатын жүзеге асыру елді жаңашылдыққа, бәсекелестікке жетелейді. Бұл қоғамның бір бөлігі ретінде жастардың маңызды рөл атқаратындығының айқын көрсеткіші», – деп атап өтті.

Одан кейінгі кезекте «Жаңғыру жолы» жастар қозғалысы облыстық штабының төрағасы Руфина Усанова сөз алып, штабтың мақсат-міндеттерімен таныстырды. Ол «Біздің мақсатымыз – жас қойшақтардың бастамасына қолдау көрсете отырып, басым бағыттарды айқындау, мемлекеттік жастар саясатын дамытуға жол ашу», – деді.

Салтанатты жиыннан кейін Алматы облыстық ҚХА мүшелері жиналған жастар мен қала тұрғындары «Жеңіс» саябағындағы «Таза саябақ – таза қала» атты акция аясында ұйымдастырылған сенбілікке қатысты. Облыстық «Жаңғыру жолы» жастар қозғалысының мүшесі Мәдина Төребекова «Жүзден астам жастардың басын қосқан біздің ұйымның құрылуы Елбасымыз Н.Назарбаевтың қолдауымен жүзеге асып жатыр. Жастардың патриоттық сезімін оята отырып, отансүйгіштікке тәрбиелеуде мұндай шаралардың атқаратын рөлі зор деп есептеймін. Қазіргі таңда облысымыздағы барша жастарды осындай акцияға тартып, белсенді түрде қатысуына ықпал етіп жатырмыз», – дей келе, атқарылып жатқан жұмыстарға тоқталды.

Бұдан кейін Талдықорған қаласындағы «Достық үйі» – қоғамдық келісім орталығы» ғимаратының алдында мәдени-көпшілік шара өтті. Облыстық ҚХА хатшылығы, Достық үйі, казак мәдениеті мен салт-дәстүрі орталығы мен облыстық, аудан-қалалық аналар кеңесі, Талдықорған қалалық заң колледжінің қатысуымен жарыстар ұйымдастырылды. «Еншісі бөлінбеген дастархан» атты байқауда әр орталық ұлттық дәстүрлі көрсетумен сынға түсіп, салт-дәстүр бойынша сұрақ-жауап викторинасында бақ сынады. Шара соңында жөніпоз топтар әртүрлі аталым бойынша марапатталды.

Лилия АЙДЫН,
Талдықорған қаласы

Газетіміздің бүгінгі санына студент жастардың жазбасын жариялап отырмыз. Болашақ журналистердің қабдына сәттілік тілеп, тұсауын кесіп, алғашқы жазбаларына орын бердік. Мұндай дәстүр газетімізде бұрыннан бар. «Жас қаламның» алғашқы авторлары – Шет тілдер және іскерлік карьера университетінің студенттері.

Мәселе

Түс кезі.
Алматының ығы-жығы көшелерінің бірі – Төле бидің бойында тұрмын. Қаладағы қалың кептелістің «шарықтау шегіне» жеткен кезі. Екі-үш аялдамадан кейін түсетін болған соң, бірінші келген қоғамдық көлікке міне салдым. Межелі жеріме жеткенше, құдың құйрығындай қып-қысқа жолдың өзінде келеңсіз оқиғаға тап бола қалмасым бар ма?!

Жолаушылардың назарын өзіне аударып, бір топ жігіт сөзге келе алмай, жаға жыртғысып жатыр. Не бөлесе алмай жатқанын түсініп болмайсың. Үлкені кішісінің, кішісі үлкенінің жағасына жармасып, атасынан, анасынан түсіп бектап жатыр. Әлгілердің ұрыс-керісінен есім шығып кеткені соншалық, бір аялдамадан кейін түсіп қалдым. Автобус аялдамай жүріп кетті. Қалтамды қарасам, ұялы телефоным жоқ. Аяқ астынан шырылдады да қалдым. «Қап, бәлем, ұрылардың қақпанына түскен екенім-ау» дедім! Әлгі автобус қарасын көрсетпей, қалың нөпірге кірді де жоқ болды. Өкінгенмен не шара, жоғалған затыңды мынадай әйлік қаладан табу теңізден тебен іздегенмен бірдей емес пе?! Амалым құрып, үйге қайттым.

Еш жерге шағымданған жоқпын. Күдерім үзілді. Көңілім суыды. Өйткені, көптеген танысым ұялы телефонның ұрлатып, сол күйі табылмаған. Күні бойы өшіп тұрған телефоным ертеңіне түс уақытында қосылды. Қанша рет қонырау шалсам да, тұтқаны ешкім көтермеді. Қоныраудың барып тұрғанына қуандым! Ондайда телефонның қолында болмаса да, қосылып тұрғанын медет қылады екенсің. Үмігі оты жанғандай, қайта-қайта хабарласып, хат жіберіп отырдым. Ұрының мейірімі оянар деп, әсерлі сөз жаздым. «Сұраған ақшанды берейін» деп уәде бердім. «Ешкімге арызданбаймын,

сигналы, біреулердің жұмыс бабымен телефон арқылы сөйлесіп жатқаны анық естілді. Сөйтсем, соның бәрі маған әлдей құрылған қақпан екен.

Әлгі ұрылардың басты мақсаты – бұғатталып тұрған телефонды ашып, аккаунтын ауыстырып, сатып жіберу. Қаншама адамды сан соқтырып, алдап кеткен. Әттең, мен оны кеш түсіндім.

САҚШЫЛАР САМАРҚАУ

Алмалы ауданының ішкі істер басқармасына бардым. Арыз жазуға. Мен сияқты құрыққа түскен қырық адам жүр. Бәрінің де айтар мұны бір, тыңдап жатқан ешкім жоқ. «Кезекті күт, күтпесен, кет» дейді құзырлы мекеме қызметкерлері. Екі сағат түсініктеме жаздырды. Кезек күтіп тұрған көп кісінің басынан кешкен оқиғасы бірдей болып шықты. Ұрылар барлығынан Жетісу ауданындағы ішкі істер басқармасының атын жамылып, телефонның құпия кодын сұрап алыпты. Көпшілігі сенбепті. Алаяқтармен телефон арқылы сөйлесіп, затын қайтаруын өтініпті. Алаяқтар ұры емеспіз деп ақталып, жасырын нөмірін айтып беруді талап еткен көрінеді. Дегеніне көнбей қойған соң, қорқытып, балағаттай бастапты. Ал еш ойланбай құпия кодын айтып берген менікі не аңғалдық?

Дауысы таудай зор азаматтың арам

ТЕЛЕФОНДЫ ҚАЛАЙ ҰРЛАЙДЫ?

өзіме қайтарсаңыз болды» деп жалынып-жалпайдым.

ҰЯЛЫ ТЕЛЕФОНДАҒЫ ҰРЫМЕН ӨНГІМЕ

Біреу сәттен соң бейтаныс нөмірден біреу қонырау шалып, телефонның табылғанын айтып, сүйінші сұрады.

— Жетісу ауданындағы ішкі істер департаментінің хабарласып тұрмын. Сіздің ұялы телефонның бізде. Бүгін №126 автобуста екі алаяқты ұстадық. 3 Samsung, 2 Iphone табылды. Ішінде сіздікі де бар екен, — деп тұр. Қуаныштан не дерімді білмей, телефон тұтқасында әлгі адамға алғыс жаудырып жатырмын.

— Рас па, шынымен де табылды ма? — дедім, бір кезде арыз жақтағы адамға қайыра сұрақ қойып.

— Иә, келіп алып кетсеңіз болады. Ұрылардан алған барлық телефон енді қосылып жатыр. Бұл нақты сіздікі ме? Бұғатталып тұр. Құпия кодын айтыңыз, тексеріп жіберейін, — демесі бар ма. Жоғалған затымның табылғанына қуанып отырып, әлгі бөлімшесінен хабарласып отырмын деген адамға ағымнан жарылдым.

— Кеше ұрлатып алдым. Ол менікі. Сенбесеңіз, тексеріп көріңіз! Жасырын танбаларымды айтайын, — деп бәрін тізбектеп бердім.

— Иә, бұл сіздікі екен. Келген кезде осы нөмірге хабарласыңыз. Өзіңізбен бірге жеке куәлігіңізді, ұялы телефонның құжатын да ала келіңіз! — деп менімен жылы сөз айтысып қолтасты. Полициялар де мұншалық қайырымды болады екен-ау деп көңілім босап кетті.

— Рахмет, аға! — деп, таудай алғыс, көлдей рахмет айтып жатырмын. Қуанышым қойныма сыймай Жетісу аудандық ішкі істер бөлімшесіне қалай жеткенімді айтып сұрамаңыздар. Кіреберістегі сақшыларға «Телефонымды алып кетуге келіп едім» дедім. Олар күлді.

— Қарындас, сіз алаяқтарға алданғаныңыз ғой. Сіз сияқты 5 адам келіп тұр бүгіндікке. Сізбен сөйлескен алам — ұрының өзі. Сенбесеңіз, сізге хабарласқан нөмірге қайтадан қонырау шалып көріңіз, — деді.

Әлгі нөмірді қайта тердім. Өшіп жатыр. Өзімнің нөмірім де «үнісіз».

Сол сәтте есенгіреп кеткендей, ауыр күй кештім. Ұрылардың амалына әлі қайран қалып жүрмін! Әбден машықтанып алған екен. Маған қонырау шалғанда рацияның дауысын естігем. Ондайда қалай күдік келтіресіз? Арғы жақта полиция көлігінің

АЛАЯҚТАН АМАЛ ҚАЛА МА?

Бір қызығы, бұл ұрлық автобус ішінде ғана емес, ұлттық университеттің ғимаратында да болды. Студенттердің қалтасындағы ұялы телефонды байқатпай алып кеткен жымсықтардың оқу орнына қалай кіргені әлі құпия. Камераға да түспеген. Онымен қоймай, бір қызға «Қайда оқитыныңды білемін, телефонның құпия кодын қалай айтпасаң, сені өлтіріп кетемін» деп өрімдей қыздың зәресін ұшырған. Әлгі құрбымыздың «бәрібір айтпаймын» дегеніне қоймапты. Телефондағы SIM картаны алып, басқа ұялы телефонға салып, сол нөмірдің WhatsApp желісі арқылы барлық таныстарына қыздың атынан хат жіберген. Қыздың анасынан Iphone ұялы телефонды қалай жоғалттың деп құпия кодын ұмытып қалғанын, айтып жіберуін сұрапты. Әлеуметтік желідегі паракшаларына «Достар, iCloud-тын құпия нөмірін ұмытып қалдым, қалай ашамын, кім біледі?» деп хат жазған. Ал енді бұған не дейсіз? Алаяқтың амалы таусылмайды екен.

ҰРЫ ХАБАРЛАСА МА?

Құн батты. Шаруа бітпеді. Ұрыдан хабар жоқ. Қалта қаққыштарды ұстауға ниеттенбеген құзырлы мекеме қызметкерлеріне өкпемді айтып едім, «Алматыда он мың ұры бар, қайсыбірін аңдымыз?» деп жекіп тастады. Салым суға кетіп, үйге қайттым.

«Телефонның ұрлатып, қайтадан тауыпты» дегенді естігем. Бірақ болмашы шөкірткемінен күнелтіп жүрген біз сияқты студенттер үшін ұялы телефонсыз өмір сүру қиындау. Сондықтан әлі үмітім бар. Бір күні әлгі ұры өзі хабарласпа да, Алматының тыныштығын күзетіп жүрген сақшылардан бір хабар келіп қалар?

МЕН ДЕ ЖАС КЕЛІНМІН

«Бойдақтық бізден де алыстады» деп құрбыларымымен кейде мен де ән саламын. Отау құрғаныма жарты жылдан асты. Оңтүстіктегі Шолақорған деген ауылға келіп болып тұрмын. Мұсылманша некемізді киіп, мені жана жұртқа қосып, қазақы дәстүрмен бетімді ашты. Келесі күні таңертең «Қалай сәлем саламын?» деген сұрақпен ояндым. Өзім Алматы қаласының тумасы болғаннан кейін, салт-дәстүрге қатысты кейбір дүниелерді түсіне бермейтінмін. Айнаға қарап тұрып, сәлем салып, дайындалғаным әлі есімде. Екінші қиындық тудырғаны енемді «мама» деп айту болды. «Мама» деп атайын десем, батылым бармай, бір нәрсе сұрайын десем, енемді шақыра алмай, ынғайсызданғанымды-ай!.. Ондайда өтірік жөтелген болып немесе басқаша бір әдіс-айламен өзіме қаратып алатынмын. Енем маған қараған сәтте сұрағым келгенді сұрап аламын. Бәрінен де ең қиыны — «Не тамақ жасаймын?» деген сұрақ. Көп адамға тамақ істеу мен үшін шынымен қиын жағдай болды. Тіпті ол кезде тамақты дұрыс әзірлеуді де білмейтінмін. Алайда енем маған қызындай қарап, білмегенімді үйретіп, ылғи да арқамнан қағып, маңдайымнан сипап отырды. Сондықтан енеммен арамызда ешқандай қиындық туындаған емес.

Жолдасым өзімнен 10 жас үлкен. Алайда жас айырмашылығымыз арамызда түсініспеушілік тудырған емес. Негізінде менің сүйіп қосылған жігітім ашушаң, күйгелек.

Отбасы

«Үйлену оңай, үй болу қиын» дейді дана қазақ. Қазіргі таңда үйлену де, үй болу да қиын. Халықтың санын көбейтеміз, демографияға үлес қосамыз деп жүргенде, ажырасу деген дерттің дөңдеп бара жатқаны алаңдатады. Өмір қағидасы: жаратылыстың бәрі жұп-жұбымен жаратылады. Ер мен әйелді де жаратушы иеміз бір-біріне мұқтаж етіп қойған. Неке — екі жастың қол ұстасып, бас қосып шаңырақ көтеруі ғана емес. Неке — ант, неке — уәде. Бұл — екі жартының бір бүтін болып, өмірдің жаңа кезеңіне аяқ басыу. Өйткенмен, неке деген өркөз бақыты да шаттықты күндөрден тұрмайды. Әйелі күйеуінің, күйеуі әйелінің көмшілігін толықтырып, бір-біріне пана болудың орнына, күн сайын ұрыс-керістен көз ашпайтын шаңырақтар да бар. Олардың саны көп болмаса, аз емес.

ата-енен ақыл орнына «айып» тағып отырса, онда үлкендердің жеңілгені. Енесі келініне аналық мейіріммен қарап, баласымен бақытты болуына септігін тигізуі қажет. Өкінішке қарай, қай кезде болсын, сиырдың жауы — кене, келіннің жауы — ене болып қалады. Ұлын қызғанатын ақылсыз енеден шығады бәрі. Отбасының бақыты — ене мен келіннің татулығында» деп ойын түйді.

«АМБИЦИЯНЫ ӨЛСІРЕТСЕ»...

Күйеуден жолы болмаған курстасымның тағдырын айтып едім, әлеуметтанушы Айсұлу Молдабекова өз пікірін былай білдірді: «Осындай ұсақ тұрмыстық мәселелермен ажырасатын отбасылар көп. Бұл — отбасы құруға лайым емес жастардың әрекеті. Мен бұл жерде ешқандай қиындық көріп тұрған жоқпын. Қыз бала неің маңызды екенін өзі шешуі керек. Отбасы керек болса, енесіне де, күйеуіне де қызмет етіп, отбасылық бақытты сезінуі тиіс».

— Қыздың оқуы бар емес пе? — деп сұрадым.

— Оқуынан академиялық үзіліс алып, кейін жалғастыруына болады. Бұлар жастық-мастықпен үйленген. Енді бір-біріне иіліп, айтқандарына көңісі келмейді. Сіздің құрбыңыз ұлдың жалғыз екенін, оның анасына қаншалық қымбат жан екенін білді. Сол үшін қыз өзін ғана емес, сол отбасыны бақытты етуге ұмтылуы тиіс еді. Күйеу жігітте де жастықтың желігі бар. Екеуінің

Сөзімізді толықтыру үшін нақты мысал келтіре кетсек. Ақкенже есімді бірге оқыған, журналист болуды мұрат еткен құрбым есіме түсіп отыр. Ақкенже қасы қиылған, қолан

ОТАУДЫҢ ОТЫ ЖЫЛУСЫЗ

◆ ТАҚЫРЫПҚА ОРАЙ

Айсұлу МОЛДАБЕКОВА,
әлеуметтанушы:

«Ажырасу бүгінде дабыл қағатын емес, қалыпты жағдайға айналып бара жатқандай. Ал ажырасудың себебі не? Ең алдымен өзара түсініспеушілік, «мінезіміз келіспеді» дегенді жалпылама ақталу деп санаймын. Мен бұны құндылықтардың өзгерісі деп айтар едім. Бүгінгі нарық қоғамы әйел мен еркекке теңдей мүмкіндік береді. Әйел мен еркек кез келген салада теңдей жұмыс істей алады, тең табыс таба алады. Бұл қаржы жағынан әйелдерге тәуелсіздік береді. Бұл отбасы құндылығының өлсіреуіне өзінің өсерін тигізбей қоймайды. Ал екінші себеп — әлеуметтік жағдай. Ол біз білетін тұрмысы төмен отбасыларда еркек адам жанұясын асырай алмауы. Тұрақты табыстың, баспананың болмауы да басты себептің бірі. Ерлі-зайыптың тату-тәтті өмір сүре алмауына өзара келіспеушілік, түсініспеушілік, психологиялық фактордың да өсері бар»

шашты, талай жігіттің арманына айналған ару еді. Артық айтқаным емес. Оның жүрегің жаулап алған сері жігіт те табылды бір күні. Ақкенжеге сезімін сөзбен ғана емес, түрлі тосын сый жасап, іспен де дәлелдеп жүрген азаматқа куртасым тез бауыр басып қалды. Уақытты көп сөзбай, бірнеше айдан кейін екі жас үйленіп, отау құруға шешім қабылдады. Алайда сүйіктісін күнде түрлі сыйлықтармен таң қалдырудан шаршамайтын жігіт үйлене салысымен әп-сәтте өзгеріп шыға келді. «Оқытамын, тоқытамын» деп уәде берген еді. Сөзінде тұрмай, Ақкенженің университетке баруына тыйым сала бастады. Куртасымыздың күйеуі бір үйдің жалғыз ұлы болғандықтан, жас отбасы ата-анасымен бірге тұрды. Ал енесі үйдегі барлық тірлікті жана түскен жас келіннің мойнына артып қойды. Әйтсе де, Ақкенже не істесе де, енесінің көңілінен шыға алмады. Жары тапқан табысын тек анасына ғана беріп отырады екен. Оған ашуланса, жұдырық ала жүгіретін болған. Не күйеуінен, не енесінен мейірім көрмеген жас келін жұбанышын кішкентай қызынан тапты.

Ақкенжені сөзге тарттық. Ол «Ертеде жақсы әулетке түскен келін — келін, жаман әулетке түскен келін — келіспіз» деген екен. Егер енеңді аңандай күтіп қарасаң, атаңа әкендей құрмет көрсетсең, сен жеңдің деген сөз. Ал сенің осы әрекетіңді бағаламай,

Сабыр сақтау деген оның бойында атымен жоқ. Ойын ішінде бүгіп қалу сияқты мінезді әлі байқамалдым. Ойында не тұр, соны тура айтады. Бірақ сәлден кейін тұқ болмағандай, күліп, өңгімесін айтып отыра береді. Оған да көңілдік. Дегенмен ашушандығымен қоса жайдары, қалжыңбас мінезі де бар.

Осы тақырыпты қолға аларда көз алдымнан көп көрініс өтті. Бал жаласқан жас отаулардың шаңырағының ортасына түсуі, көзі мөдліреген періште балапанардың жетім атануы сияқты сүркейлі суреттер мақаламның басында пайда болған, сонына дейін үзілмеді. Өйткені ажырасу жағдайлары қоғамда белен алып кетті. Ешкім танқалмайтын болған. «Ішіме сыйған бала сыртыма да сыяды» деген табиғатымызға жат ақталуға ата-ананың да аузы үйренді...

Жас отаудың шаңырағы шайқалмай, сәбилеріміз жыламаса екен!

Диана ТОКТАР,
студент

Раушан АМАНЖОЛОВА,
студент

MAZASYZ MUIIS

www.jasqazaq.kz

E-mail: jas_qazaq@mail.ru

Өмірдің өзінен

Өкемнің 50 жасын тойлауға ауылға жолға шықтым. Өпкөме әуелі Алматыдан Шымкентке қатынатын жүрдәк пойыз. Ада бір түндік ұзақ жол. Жанымызға егдәлеу екі апай келіп жайғасты. Бір сағаттай көзіміз үйреніскенше үнсіз отырдық. Төсек-орнымызды дұрыстап, шай ішуге шақырадым. Өлгі кісілердің бірі ашық мінезді, сөзшең екен. Оған тіпті сұрақ қоюдың да қажеті жоқ. Өпкөммен еңгімесі жараса кетті. Сөз арасында мені де ұмытпайды. Аты – Әсемгүл. Ал екіншісі ұяндау болып шықты. Оның есімі Сәуле екен.

Бүгінде жақындарымның маған қоятын жалғыз сауалы «қашан күйеуге тиесің?». Оған етім үйреніп кеткен. Бүгін де қайталады. «Көріңі» жолаушының бірі Әсемгүл апай «Қызым, тұрмыс құрғаның ба? Жасың нешеде? Не жұмыс істейсің?» деп үш сұрақты қатар жаудырды. Мен соңғы екеуіне нақты жауап беріп, алғашқысына тосылып қалдым. Ол менің жауапсыз түрлімді бірден сезді-ау деймін. «Жігітін жоқ шығар? Қазіргі қыздардың жігітін жоқ дейтініне таным бар. Сендей қызды көрмей жүрген еркектің бәрі өз болып кеткен бе?» деп алдындағы кесе толы шайды көтере алды. Қимылы да ширақ екен. Сосын маған бұрылып «Жә, сен өзінмен қатарлы жастарға қарағын келмей жүрген қызың ғой. Егер ешқайсысы көңіліңнен шықпаса, үлкен адамға тиіп ал. Мейлі жасы қырықтан асқан кісіге болсын» демесі бар ма?!

көлігін алып алады. Балдарын қасырауға ақшасы, азын-аулақ бизнесі қалады. Ақшасы шалын болса, мына өмірде не арманың бар?» деп көмейіне кетпеліп қалған сөзін төгіп-төгіп салды. Өңгімеге араласпауға болмай қалды. Мен үшін сырттай қырысып жатқан «көріштеріме» тосын сұрақ қойып қалдым. «Әсемгүл әпке, күйеуіңіз сізден қанша жас үлкен?» дедім. Мұндай сұрақ күтпесе керек, сасып қалды. Ол өзімен түйдей құрлас жігітке тиіп, жараса алмай ажырасып кетті. Сонда барып күр сөзбен көпіріп отырғанын түсіндім. Ал Сәуле апай күйеуі, бала-шағасы бар үлкен әулеттің келіні, ардақты анасы екен...

Темір рельстің кеудесін дүрсілдетіп бара жатқан Алматы-Шымкент бағытындағы пойызда мен де қалың ойдың құшағына сүнгімді. Расында, қазір дәл осы тақырып көп қозғалады. Бәлкім, Алматы көрген, асфальтта өскен қыздар үшін бұл аса ауыр тақырып болмас. Алайда қарапайым ауыл қызы, мәселен, мен үшін үлкен кісімен көңіл жарастыру – сорақы дүние. Өз басым мұны ата-ананың жақсылығына жасаған қиянат деп білемін.

ШАЛҒА ТИГЕН КЕРБЕЗ КЕЛІНШЕК

Отарба шырайлы қалаға кіргенде бір-ақ ояндам. Түнімен ой соғып, таң ата көзім ілінген екен. Ауылдама той тойлап, сауық құрып жүргенде тоқал туралы әңгімені мүлдем ұмыттым. Әсем Алматыға оралған соң, әлгі сауал тағы кездесті. 8 наурыздың алды болатын. Қыз-келіншектер дайындық қамына кірісіп кеткен. Сұлулық салонына бардым. Көркіне көрік қосуға жиналған

– Мақсат? Сонда жап-жас қыздың ойында үлкен шалға тиетіні деген мақсат болуы қаншалықты миға қонымды? – Жок, сіз мені түсінбеліңіз. Шалға тиетіні емес, байлықта, молшылықта асыптасып өмір сүруді мақсат еттім. Осыған жету үшін «бәрін жасаймын» деген едім. Алта калауымды қабыл еттім. Алдыма осы шалды топ еткізіп әкеле салды. – Жәңгіл келген ақшаның жеңіл кететінін ескермедіңіз бе? – Сіз мені сұрақтың астына алдыңыз ғой. Жайшылық па? Өзгенің өмірі не үшін қызық болып тұр? – Ренжіменіз, әрине! Өзіңіз ашық-жарқын қыз екенсіз. Кейбір үлкен адамға тиген қыздар айтуға ынғайсызданып, жасырып әлек болады. Ал сіз келгеннен ашық айтып жатырсыз. Үнсіз отырмайық деп әңгімеміз жарасып жатқасын сұрағаным ғой. – Түсінікті. Оның несіне ұяламын? Басында 1-2 ай ғана кішкене ашық айтуға қысылғаным бар. Сосын ойланып, барлығын таразылай келе етім үйренді. Өзім тандаған тағдыр. Есесіне ешкімнен кем емеспін. Ханшадай күн кешіп жатырмын. Мұнымыз көп жұрт құптама. Сіз қызығушылық танытып отыр екенсіз, онда айтайын. Болашақта қайта жолықпайтын жандармыз ғой. Жеңіл келген ақша деп қалдыңыз. Мен ешкімнің ақшасын жымқырып немесе жеңіл жүріспен тапқан жоқпын. Менікі де адал ақша. Өйткені мен қазір біреудің адал жарымын, анамын, келінмін. Тек күйеуімнің көрілігі болмаса... – Сол көрілігі арманыңызды орындауға келергі келтірмей ме? Өйткені жасы келген

сұбатқа келіспейтіні анық. Бұдан кейінгі сұрағымды арыдан бастағым келіп, қай жақтың қызы екенін, қалпы кісімен қалай танысқаны жайында сұрадым. Жәния өзін көпті көрген көсемдей көрсеткісі келеді екен. Менен бір жас үлкен болса да, 5 жас кіші қызға сөйлегендей үстем. Сөз арасында «Әлі өмір көрмегенсіңдер ғой» деп қояды. Сондағы оның менен артық көрген өмірі «әкесіндей алдыңын қойнына жататыны шығар» деп іштей мысқылдалды.

– Ой, несін айтайын? Ауылдың қарапайым қызымын. Жоқшылықты, қиыншылықты көп көрдік. Әкем ашы судың соңында кетті. Шиегетей бала-шаға қара су мен қатқан нанға қарнымыз тойса, соған мәз болдық. Осы кедейліктен құтылу үшін үнемі басқа жаққа қашып кеткім келетін. 11-сынып бітіргенімде оқуға түсуге мүмкіндігім болмай қалды. Ауыл мектебіндегі білімнің деңгейі бәрине аян. Ол білімнен ҰБТ-дан өту түспен тең. Анам «Тұңғышым үшін андаймын, еден жусам да оқытамын» деп жұбатпауға тырысты. Туыстарымыз шама-шарқы келгенше 5-10 теңгеммен ғана көмектесіп жүрді.

Ақырында көп қаражат кетпейтін колледже оқуға түстім. Даяшы болып жұмысқа орналастым. Қазіргі күйеуім сол мен жұмыс істеген мейрамхананың басшысы болатын. 3-ші әйелімен күнде тамақ ішуге келеді. Аты – Төлеуғазы. Әйелі екеуінің асып-тасқан өміріне, қымбат киіміне, көлігіне қарап, даяшы қыз-жігіттердің аузынан суы құрды. Үйге де айтып келемін. Бірде құрбым «Мұндай мүмкіндік күнде туа бермейді. Ол кісі жалғыз келгенде сен одан жақсы жұмыс сұра» деп ақыл берді.

– Содан жұмыс сұрадыңыз ба? – Сіз тіпті менің өміріме қызығып кеттіңіз-ау, шамасы?!.. Біраз күн сырттай бақылап, ұялып, жақындай алмай жүрдім. Бір күні түс кезінде «Өзім қызмет көрсетемін, сендер түскі ас іше беріңдер» деп қасымдағы қыздарды жібердім де, оша қалуға тырыстым. Сөйттім де әжетханадан шыққан оған «Аға, мені жақсы жұмысқа орналастырыңызшы!» деп қойып қалдым. Өйткені оның кез келген жерге сөзі өтетінін байқағам. «Қандай жұмыс керек? Үйде отырып, бала табатын жұмыс тауып берейін бе?» деп қарқ-қарқ күлді. Бекер айттым ба деп өз-өзімді іштей жегідей жеп жатырмын.

– Арда біраз уақыт өтті, – деп кірпігін жасаған қыздан су сұрады. Әңгіме айтпай деп, аузы құрғап қалса керек. – Күнде келеді, бірақ жұмыс жайында ләм-мим демейді. Бірақ маған ерекше ықыласпен қарайтын болды. Тоқалын ертіп келуді қойды.

Бір күні «Менімен отырып тамақ ішесің» деп қасына шақырып алды. Қарсылық білдіру деген болмайды. Бірге отырып тамақтандық. Содан кейін кездесе бастадық. Міне, отасқанымызға 5 жылдан асты. Ештеңеге өкпінбеймін! – Туыстарыңыз қалай қабылдады? – Қарсылық білдіргендер болды. Дегенмен, беделді, аukatты үлкен кісіге тұрмысқа шығатынымды естігенде, қалай келіскенін өздері де білмей қалды. Барлығы асты-үстімізге түсіп әлек болды. Құдалық кезінде өкем мен анамның бауырларына әрқайсысына 10 мың доллардан ақша бергіздім. Бәрі шалқасынан түсті, тілеулес екенін жеткізді. Артымнан ерген үш бауырымның барлық жағдайын жасап, әке-шешемді сонау Қызылордадан Алматыға көшіріп әкелдім. – Ары қарай не болады?.. Шалыңызды қаншалықты жақсы көресіз?!

– Ары қарай да дәл осылай өмір сүремін. Ешқандай өкінішім жоқ. Шалдарға баяғы заманда да жас қыздар күйеуге тимеп пе еді? Бұл таң қалатын дүние емес. Керісінше, күйеусіз жүргеннен, саналы, есті кісінің ұрпағын жалғаған әлдеқайда жақсы. Адамның жақсы көргені – бауыр басқаны. Негізі біздің қазақтар қалай өмір сүруді білмейді. Мүлде түсінбейді. Олардың өмір сүрдім дегені – күнкөрісі ғана. Ал нағыз өмір сүру – шетел көріп, алтымен апталып, күміспен күптелу. Кейбіреулер сияқты дым көрмей өлгім келмейді. Мысалы, күйеуімнің достары да жас қыздармен көңіл жарастырып жүр. Кіп-кішкентай қыздар олардың ашынасы болғанына мәз. Азын-аулақ ақша беріп қойса, соған мас болып, тып-тыныш жүреді. Бірақ жеке баспаналары жоқ, әлі пәтер жағалап жүр. Жас өмірін өскітті. Ақыры сондай қалталы адаммен жүрген екен, тиіп алуға тырысып. Бала көтерсін, ұрпағын дүниеге әкеліп, лайықты өмір сүрсің» деп кербез көрсетіп сөзін аяқтады.

Кірпік жасайтын қыз да жұмысын бітіргенін айтты. Жәния орнынан тұрып, айнаға ары-бері қарап, ұнатқандай ишара білдірді. Салоннан кетпес бұрын «Ал, қыздар сау болыңдар! Сендерге де жақсы жар, яғни шал жолықсын! Бірақ басқа әйелдерінен қызғанбай, керісінше, бөлісуге тырысыңдар. Өйткені бай шалдардың бірнеше әйелі болмаса, басы ауырады. Оларға тосқауыл боламын деп әуре болмаңдар. Жас қыздар – олардың дәрумені. Егер өзге тоқалдан өзіңізді ерекшелігіңіз келсе, ерке сылқым, әрі әжет болыңыз» деп соңғы ақшаны айтты. Мен де тыныш отырмай «тоқал тағдырыңыз баянды болсын» дедім. Жәния ала көзімен бір атты.

Кірпік жасайтын қыз да жұмысын бітіргенін айтты. Жәния орнынан тұрып, айнаға ары-бері қарап, ұнатқандай ишара білдірді. Салоннан кетпес бұрын «Ал, қыздар сау болыңдар! Сендерге де жақсы жар, яғни шал жолықсын! Бірақ басқа әйелдерінен қызғанбай, керісінше, бөлісуге тырысыңдар. Өйткені бай шалдардың бірнеше әйелі болмаса, басы ауырады. Оларға тосқауыл боламын деп әуре болмаңдар. Жас қыздар – олардың дәрумені. Егер өзге тоқалдан өзіңізді ерекшелігіңіз келсе, ерке сылқым, әрі әжет болыңыз» деп соңғы ақшаны айтты. Мен де тыныш отырмай «тоқал тағдырыңыз баянды болсын» дедім. Жәния ала көзімен бір атты.

Сөзім СҰНҒАТҚЫЗЫ

(Кейіпкерлердің есімі өзгертілді)

Қылмыс

Электрондық поштама бейтаныс біреулерден хат жиі келеді. Дәл қазір поштамада оқып үлгермеген 23 мың 535

хат тұр екен. Әдеттегідей поштамды тексеріп отырып, «Fog you», яғни «Сіз үшін» деген жазумен келіп тұрған хатқа еріксіз көзім түсті. Онда өзін «адвокат, мистер Робертлин» деп таныстырған біреу Үндістанда тұрған менің миллионер досымның қайтыс болғандығын, оның маған пәленбай миллион долларды мұраға қалдырып кеткендігі туралы жазыпты. Өзінің уақыты тығыз, дәл қазір Еуропаға сапарлап бара жатқандығын айтқан виртуалды адвокат ақшаны аударма жолымен алуым үшін, көрсетілген нөмірге қоңырау шалып, онда өзімнің есепшотым туралы ақпарат қалдыруымды сұрапты. Мырс еттім де, хатты өшіре салдым. Себебі Үндістан тұрақ, ет жақын көршіміз Ресейде де таныс досымның тұрмайтынын басқадан бұрын өзім жақсы білемін. Бірақ сол жұмбақ хат бәрібір мені ойландырып тастады.

Тегін олжа немесе арзан тауар алып қалу мүмкіндігі туралы хат мессенджерге жиі келіп жатады. Осындай интернет алаяқтарға алданып, кей адамдардың сан соғып

АЛАЯҚ ЕНДІ

ИНТЕРНЕТТЕ ОТЫР

қалатыны да рас. Бұл мәселе бойынша Атырау облысы ішкі істер департаментіне сұрау салғанымызда, бір ғана Атырау қаласы бойынша жыл басынан бері 26 интернет алаяқтық фактісінің тіркелгендігі туралы мәлімет алдық. Қолда бар дерек бойынша интернет алаяқтықтың құрбаны болған қала тұрғынымен сөйлесудің сәті түсті. «Бәрі оқ сайтнан оқыған жарнамалдан басталды» деп күрсінді кейіпкеріміз. «Жап-жана күндіз тонды 300 мың теңгеге сатамын» деп берілген жарнаманы оқығаннан кейін, дереу тонның суретін қарадым. Әп-әлемі, әрі дене сымбатын айқындай түсетін сиқыры бардай көрінді. Ізін суытпай көрсетілген нөмірге қоңырау шалдым. Тұтқаның ар жағындағы бойжеткен алдын ала төлем жасасам, тонның жарнамасын сайттан алып тастайтынын, ол үшін кемінде 200 мың теңгені оның картасына аудару керек екендігін айтты. Төлем жасалды. Бірақ кейін ол қызды да, тонды да таппай қалдым. «Киви өмізімен» жасалынған аударымнан кейін әлгі қыз ізім-ғайым жоқ болды» деді есімін жұмбақ күйінде қалдырғысы келген кейіпкеріміз.

Атырау облысы ішкі істер департаментінің баспасөз хатшысы Назымгүл Қайсағалиева өткен жылы тіркелген ірі сомдалағы алаяқтық туралы айтып берді. Бұл жерде өңгіме жалғасқан 450 мың теңге туралы болып отыр. «Белгісіз біреу сайттардың біріне шетелдік қымбат маркалы машинаның қосалқы бөлшегін арзан бағаға сататыны туралы хабарландыру береді. Көрсетілген нөмірге хабарласқан атыраулыққа әлгі азамат толық төлем жасалған жағдайда, жабықтық үйіне дейін жеткізіп беретінін айтады. Банк картасына төлем жасалғаннан кейін, жарнама беруші атыраулықпен байланысын үзеді. Қылмыстық іс қозғау кезінде ол адамның басқа қаланың тұрғыны екендігі анықталды. Қызығы сол, төлем аударылған картаны жарнама берушінің көшедегі кезбеңі атына рәсімделгені белгілі болды. Кезбеге он мың теңге сыйақы берген әккі алаяқ, жарты миллионға жуық ақшаны банкоматтан алып, тайып тұрған», – дейді ол.

ИНТЕРНЕТ АЛАЯҚТЫҒАН ҚОРҒАНДЫҒАН АЛТЫ ЖОЛЫ:

- расталмаған сату көздерін пайдаланбаңыз;
- көз келген жағдайда, өсіресе, Интернет арқылы байланысқан кезде банк картаныңызың және шотыңыздың нөмірін ешкімге бермеңіз;
- интернетте, соның ішінде әлеуметтік желілер арқылы жасалатын күмәнді мәліметтен бас тартыңыз;
- интернет-портал арқылы мүлкіңіз сатып алу (сату) кезінде ешқандай алдын ала келісім жасаспаңыз;
- төлем жүйелерімен белгісіз тұлғаларға ақша аудармаңыз;
- басқа қаладан автомобиль, қосалқы бөлшектерді сатып аларда, достарыңыз бен таныстарыңыздан сатушымен алдын ала кездесуді және өнімді тексеруді өтініңіз.

Н. Қайсағалиеваның айтуынша, алаяқтар kolosa.kz, adi.kz, olx.kz, dogovor24.kz сайттарымен бірге, Facebook, «ВКонтакте», mail.ru, «Одноклассники», сондай-ақ WhatsApp, Telegram, Instagram әлеуметтік желілерін пайдалану арқылы түрлі тауарды сату, тіпті белгілі бір қызмет түрін көрсету туралы жарнама орналастырады. Алдын ала Qiwi-өмияна, түрлі банкеттер шотқа төлем аударуды талап етеді, кейіннен шот иелері тексерілген кезде олардың өзге адамның атынан тіркелгені белгілі болады.

Баян ЖАНҰЗАКОВА, Атырау қаласы

P.S.

Жақында ғана ішкі істер министрлігі елде орын алып жатқан қылмыстық оқиғалардың тоғыз пайызы киберқылмыспен тікелей байланысты екендігін мәлімдеді. Қазір тіпті интернет арқылы тауар алумен бірге, зат сату да қауіпті болып барлау екен. Мәселен, алаяқ тауаршыларды ұстап көрмей жатып, сатып алатынын айтып, алдын ала төлем жасау үшін, жеке қартаныңыздың нөмірін сұрайды. Карта немесе шот нөмірін он-лайн біліп алған олар ішіндегі ақшаны толықтай «ешініп» алып көрінеді. Астанада орын алған соңғы оқиғада тауар сатпақ болған жарнама берушінің картасынан 380 мың теңгенің ұрланғаны туралы дерек бар.

ҚАЛТАЛЫ ҚАРТҚА

ҚЫЗЫҚҚАН ҚҰРБЫМ

Төбемнен жай түскендей, әңгімешіл апайымның аузына қарадым да қалдым. Ол менің түсініксіз түріме жаны ашыды ма, ұзақ өңгіме бастап кетті.

ҰЛЫЛАР ТОҚАЛДАН ТУҒАН

– Оның несін айтайын? Баяғы қазақ батырлары, тіпті қарияларымыздың өзі тоқалдыққа өрімдей жап-жас қыздарды алған екен, – деп басталды әңгімесін. Жолдың қысқартатынына іштей қуанып қалған менің өпкем де қызыл шайды сораптап түседі. – Бізге дейін жеткен көптеген ғұламалардың өзі тоқалдан туылған. Мысалы, қазақтың ұлы ақыны Абай Құнанбайұлының өзі тоқалдан туған дейді. Кенесары ханды айтайықшы! Хан Кене қырғыздарға тұтқынға түсіп қалады ғой. Айырқалпақты ағайын ханның, ақсүйектің тұқымынан ұрпақ алып қалуды мақсат етеді. Қырғыздың ай десе аузы, күн десе көзі бар хас сұлуларын батырдың қойнына салып беріпті дейді. Сонда Кенесары батырдың шыдамдылығын қараныңдаршы, бір қыздың етегін түрметті ғой! Сол жолы ол басынан айырылған, – деп қосбын тарихшылардай толғады. Соуде апай «Жас қыздың миын ұлама. Өз теңіне барсын. Ары кетсе 5 жас үлкен болғаны дұрыс. Қаттылаған шалды қайтеді? Шал-шауқандардың қанша өмірі қалды, кім білсін? Ал бұл қыздар өрімдей жас. Өмірі әлі бастала қоймаған. Жастай жесір қалдырғын келе ме қазақтың мынандай әлемі қарақөздері?» деп менің арқаннан сипалды. Сөзін бөлген жоқпыз. «Ересектер ғана есті болады деп кім айтты? Жап-жақсы ақыл тоқатқан жас жігіттер де көп. Әлі-ақ бақтың табады» деп маған қошемет сөз айтқанда, көңілім босап кеткендей болды.

Сырттай қараған адамға күлкілі. Мен үшін, менің болашақ жарым үшін өзім емес, өзгелер сөз таластырып, бас ауыртып отыр. Әсемгүл апай тағы да әуелгі ардың-құрдың мінезіне басты. «Ей қатын, шалы өліп қалса, есесіне, жағдайын жасап, үйін,

қызырдың қарасы көп. Кезегімді күтіп отырғанымда есіктен ұзын бойлы, аққұба келіншек кіріп келді. Жағдайының жақсы екені көзге ұрып-ақ тұр. Соңғы үлгідегі киім, туфли мен қымбат қолсөмке. Мойнында жалт-жұлт еткен гауһар алқа, құлағында сынғырлаған жақұт сырға.

Аяғын кербез басады. Сән салондағы қыздар «Жәния, Жәния» деп жатып көрпе, иіліп жастық болды да қалды. Сөйтсек, бұл жердің ең бай «клиенті» екен.

Панданып келді, сызданып отырды. Кезекке де қараған жоқ. Қыздар жүгіріп, бөйек боп жатыр. Бір кезде Жәнияның шабдар шашын түйіп жатқан қыз «Шалың қалай, шаршатып жүрген жоқсың ба?» деп әзілдене болды. «Шалымда гөп жоқ. Аман болсын! Қазірше шаршайтындай емес» деп ол да сықылдықтады. Әңгіме төркінінің қызық екенін бірден түсіндім. Оның да сырға аса берік жан емес екені көрініп тұр.

Бір кезде Жәния екеуіміз кірпік жасайтын бөлмеде, екі төсекшеге қатар жайғастық. Кірпігімізді күзеп, түзеуге 2-3 сағат уақыт кетеді. Ондайда жақсы өңгіме жасаған серік. Байдың әйелін сөйлестік келді. Үркітіп алмайтын деп қоямын. Кірпіктен кіршік айыратын шебер қыз «Үшіншісін көтермедің бе?» деп сауалын төтесінен қойды. Кербез келіншек «Әзірге жоқ. Болмай жатыр. Шалым қартайған сияқты» деді беті бүлк етпей. Келіншек дегенім, менен бір жас қана үлкен – 24 жаста екен. Менің ойымды оқығандай ол «Жастығымды, қызығымды күйеуім алып жатыр» деп бетіме қарады. Диалогымыз осы жерден басталып кетті.

– Сонда манадан бергі «шалым» деп жатқан кісіңіздің жасы қаншада?

– 62-де.

– Араларыңыз әжептәуір екен. Неге өзіңізбен жастыға емес, үлкен кісіге қызықтыңыз?

– Мұны қызығу деуге келмес. Өйткені мен кішкентайымнан осыны алдыма мақсат еттім.

кісілер қынырлау болады емес пе? Жастық жұмырым босқа өтіп жатыр деп ойламайсыз ба?

– Иә, ол қызғаншақ. Бірақ мен қызғануға тұрарлық қылықты әйелмін. Десе де, оның сана-сезімі жастардан артық. Қалжынымыз да жарасады. Өмірін арқа айналдырып, кейде 40 жастағы ер-азамат болғысы келетінін айтып отырады. Өзімнен жасты қаншама жігіттер жүр, бірақ олар ақша таба алмайды. Түсінігі де таяз. Отбасы дегенді тіпті түсінбейді. Туыстарымын өзімен қатар тиген күйеуіне қарап қарным ашады. Оларда қайлағы махаббат? Бірі араққа сылқына тойып күнде қырылыс, күнде төбелес. Енді бірі екі баласын асырай алмай әзер жүр. Ал енді өзінің сараптай беріңіз! Кімнің өмірі керемет?! Аптасына күйеуім 2 рет келіп тұрса да, бақыттымын. Өйткені жоғалтатын ештеңем жоқ. Құрласына тигендер рахаттан құр қалды. Өмір мен ақшаның, дәулеттің рахатын көре алмайды. Ал менде соның бәрі бар, – дегенде телефоны шыр ете қалды. Жұмулы тұрған көзін ашпастан, қызметкер қыздың көмегімен тұтқасын көтерді. Ар жағындағы қарлығыңқы дауыс алпысты алқымдаған адам екенін бірден аңғартып тұр. Тергеуші секілді сұрақтың астына алып жатыр. Ал Жәния болса, бір сөтте құбылып, өзгеріп шыға келді. Шалына назданып, еркелеп жатыр. «Жан, жаны» деп дауысын мауыққан мысықтай созады.

Ол кешкі асты мейрамханадан ішуге шалын көндірді. Жақсы көретінін айтып, мысықтай мияулап жатып әрен қоштасты.

– Міне, көрдің бе? Алматыда мен көрмеген қымбат мейрамхана, демалмаған орын жоқ. Мен көйлек алмаған дүкен қалмады! Табаным тимеген шетел жоқ, – деп көзін жұмған күйі маған жүзін бұрды. Оның сөздерінен ең алдымен арының алдында өзін ақтап алғысы келетінін байқадым. Журналист екенімді сонына дейін жасырамын деп шештім. Өйткені

Мезгіл мүйісі

Автобус салонындағы жолаушылардың әрқайсысына жәудірей қарап, әлдекімді іздегенді мазасызданып отырған балакай назарымды аудар берді. Ешкімді жатырмамайды, жатысыпбайды. Балакайдың бейкүнә бал күлкісі, сүйкімді жүзі жүректі елжіретеді. «Япырай, қамсыз, уайымсыз балалық шак қандай бақытты» деп ойлап үлгердім. Артынша «бұл бала неге мазасызданады?» деген ой жанымды жаншып өтті.

— Сүйкімді бала екен! Атың кім, балакай? — деп сұралды осы кезде билет кесуші.
— Самат! — деп саңқ етті балакай.
— Атың әдемі екен. Әженмен бірге қайда бара жатырсыңдар? — деп кондуктор оны сөзге тарта түсті.
— Балабақшаға! — деді Самат салмақтанып.
— Жарайсың! Немересін балабақшаға апарып, әкеліп жүрген әжелер қандай бақытты! — деп сүйсінісін жасыра алмады билет кесуші келіншек.

Ол күнде екі бетіне шұңқыр пайда болып, сүйкімділігі еселене түседі екен. Шалқем-шалыс шатаққұмарлықтан ала. Тентектіктен таза, еркелігі еркін. Сондықтан ба, айналамдағылар да оған көңіл бөле бастады.

Бірақ жұмысына асығып бара жатқан әрбір жолаушының өз жоспары бар емес пе? Әлден соң-ақ балаға деген ынталы көңілдердің ыдырай бастағаны байқалды. Біреулер «біздің де осындай өз тентегіміз бар» деген ыңғай танытағындай. Балғындықтың, періште пейілдің өзін жік-жікке бөлетін ішмерездік-ай осы!

Кенет ну ормандағы қалың жыныс ішінен жазиралы жазыққа шыға келгендей басқа әлемге өтіп кеткенімді сезініп, селк ете қалдым. Айналамдағы адамдардың аңқаулығы, бөлкім, марғаулығы, сезімсіздігі, мұз құрсаулы жүректері жанымның нәзік жапырақтарын сілкілегені соншама, өн бойым қалтырап сала берді. Мұз жүрек. Құдайым-ай, осы сөзді қайдан ғана санама сыбырладың екен? Бүгінде жер бетін бар арманы тек қана ақша табуға, байыған үстіне баюға бағытталған құлтемір адамдар қаптады емес пе? Ал құлтемірде жүрек болушы ма еді?

Жоқ жерден жау тауып, өзімнен өзім албастыдай арбасып келе жатқанымды автобус келесі аялдамаға жетіп тоқтағанда бір-ақ аңғардым. Онда да кондуктордың ашы айқайынан соң.

Сәлден соң автобус орнынан қозғалды. Сығылысқан жолаушылар бірте-бірте өз орындарын тауып, тұрақтана бастады. Ұялы телефондарымен сыбырласа сөйлескен бірлі-жарым адам болмаса, салон іші тынышталғандай еді. Осы кезде әжесінің бауырына тығылып алған Саматтың әлденеге қыңқылдап келе жатқанын байқап қалдым.

— Әже! Әже!
— Әу, балам!
— Әкем қашан келеді?
— Әжей ауыр күрсінді. Ол әлденеге кіржіңдегендей болып көрінді маған.

— Айтшы, әже. Әкем қашан келеді деймін.
— Келеді, құлыным, келеді. Ол алыста жүр.
— Әжейдің бұл сөзіне Самат қанағаттана қоймады.

— Әже! Ол сонда қашан келеді?
— Алыста жүр дедім ғой.
— Сонда ол енді ешқашан келмейді ме?
— Оны енді шешеннен сұра.
— Мамам «Әкең онбаған. Ол басқа балаға әке болып кетті» деген.

Әжесінің амалы таусылды-ау, шамасы. Немересін бауырына қыса түсіп, арқасынан қақты. Бала бұлқынып, әжесінің құшағынан босанып шығуға тырысты.

— Әже! Әкем осы қалада тұрады ма? — деп сұрады.
— Иә, оның енді өз үйі бар.
— Біздің үйі ше?

Осы кезде автобус аялдамаға келіп тоқтады да, бейтаныс әже немересін қолынан жетелеп, көліктен түсіп қалды.

Мына опасыз жалған дүниеде қаншама сауалға жауап табылмайды. Алайда, өмір атты өксікке толы ұлы да ұлы жолға жана-жана талпынып, білмекке, тани түспекке ұмтылған періште жүрекке жауап табылмауы неткен азап. Қазір ғана автобустан түсіп қалған Самат әжесіне қойған сұраққа жауап алар ма екен? Тегі, кішкентайлар түгелі үлкендер шешімін таба алмайтын жұмбақ көп. Сол көп жұмбақтың бірі болып баланың шерлі жүрегіне тарқатылмас түйін мәңгі мұз болып қаптасына кім кепіл?

Көз алдыма жүрегі сағыныштан сыздап, ішқұса болып ілмип бара жатқан бала келді. Байқус балапан-ай, өмірге келмей жатып соншама сордын шырмауына қайдан ғана түстің екен?

Қатыгез де ожар біреу өкпемді өңешіммен бірге суырып алғандай белгісіз беймаза күйге түстім. Көкірегім ашып, көзім булдырады.

...Жаздың жаймашуақ күндерінің бірі еді. Жердің жүзі масатыдай құлпырады. Кербез де көркем көрініс көңіл масайтады. Баудағы жеміс ағаштары самал желмен баяу тербеледі. Ауада әдемі хош иіс бар.

Осындай бір керім сәтте есік алдындағы сәкіде үй ішімізбен түскі тамағымызды ішіп отырғанбыз. Бір кезде дәрбаз қақпасы сарт етіп ашылды да аулаға тәлтіректеп Сәрсенғали кіріп келді. Түрі қарақшықылданып кеттігі. Әлдекіме өлерейі өшігіп келгені түйол жұдырығынан, шатынаған көзінен, шаптыққан сөздерінен көрініп тұрды.
— Әй, мына антұрған, тағы да тойып алған ба? — деді апам.
— Ішіп алса, басқа үй құрып қалғандай, біздікіне келетіні несі? — деп келіншегім қабақ түрді.
— Қойсаншы, ырысыңды ішіп кетпейді ғой, — деп апам оған жақтырмай қарады.
Шегінерге жол жоқ, Сәрсенғалидың алдынан шығып,

қолтығынан демедім. Бүкіл денесіне арақ сіңіп қалған-ау, шамасы, оның қасында шыдап тұру мүмкін емес еді. Аузынан шыққан сасық иістен шыбын-шіркей тұрмақ, адам ұланып қалатындай.

— Мына жерге жатқыз, — деді апам жаюлы көрпешені көрсетіп.

— Жок, мен жатпаймын, — деп Сәрсенғали табандап тұрып алды.

— Ішемсің? — деп сұрадым.
— Ішем, — деді Сәрсенғали аяғынан зорға тұрса да.

— Әуелі мына жерге отыр, — деп апам ығысып оған орын босатты.

— Осы апам болмаса, мені түсінетін бір жан жоқ, — деп Сәрсенғали аяқ киімін шеше бастады. Ол алғашқы стаканды ешкімнің демеуінсіз-ақ алып қойды. Сосын «осы мен қай жерде отырмын?» дегендей айналасына алақ-жұлақ қарады.

— Осы атау-ақыретінді ішпесен өмірем қатамысын? Жан-жағына қарасаңшы, арақ ішіп, селтендеп сенделіп жүрген кімді көрдің? — деп апам оған ақыл айта бастады.

Ішкен адамға ақыл қайдан қона қойсын? Қайта ақыл айтқан сайын ерегісе, екілене түспей ме? Сәрсенғали шаптығып, шабалана түсер деп ойлағанын. Бірақ мен күткендей болмады. Оқыс одырайып, оспадарсыз ойын көрсеткен жоқ. Ботадай боздап, етпетінен түсіп жата кетті. Дауысы мұншалық зәрілі болар ма? Алпамсалдай адамның зәбір көрген баладай өксіп-өксіп жылағаны тосын көрінеді екен. Оның қорғансыз жандай азалана боздауынан сай-сүйегім сырқырады.

— Тағы да сол ма? — деп сұрады апам.
Апамның «тағы да сол ма?» деуінде зіл батпан салмақ жатыр еді. Сәрсенғалидың шайпау, тәйттік әйелінің мінезін бүкіл ауыл біледі. Жүрген жерінде бозборан тұрғызып, найзағай ойнатып, жасын түсірмесе, көңілі көншімейтін Зылиханың көк долы сайтан мінезінен талайлар қырық қадам қашық жүреді. Сәрсенғалидың екі аяғын бір етікке тығып, талай рет үйден қуып шыққанын бүгінде ешкімнен жасыра алмайтын болдық. Апамның мензеп отырғаны осы.

Сәрсенғалидың түсі өлім естіретін адамның түріндей сұрланды. Жап-жасыл жапырақтарымен сая болып тұрған ағаш басынан әлекелей жаланып әлдеқандай сұр жылан салбырап түсіп келе жатқандай өн бойым түршігіп сала берді.

— Ей, адамды айтып өлтірсенші. Жауар бұлтайт түнеретіндей әкең жана өліп пе еді? Не болды, қаран қалғыр! — деп апам зілсіз жекілді.

— Келініз ғой. Зылиха! — деп мінгір етті есі кіресілі-шығасылы отырған Сәрсенғали.

— Ол жүзіқара не дейді? — деп апам тағы да тағатсыздана сұрады.

— Күйдірді ғой мені, күйдірді, апа. Асылып өле қалайын десем, ана екі-үш жәутенкөзді қимаймын.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

KÓKEIKESTI

www.jasqazaq.kz

E-mail: jas_qazaq@mail.ru

7

— Шіркін, «ағаның алды-ақ жайлау» деген осы емес пе? Салқынбек көкемнің сарымайдай сақтағандары сұмдық дәмді болады. Күлөңда жеңемей ағам тауып қосылған ақудың сынары. Көңілі қандай кен болса, қолы да сондай ашық, — деп Жұман Тұңғышты жорта қоштап, бүйірі ток екі жастықты ол да «жантасілім» етті.

Олардан мен қаламын ба, диванға сұлай кеттім. Осы кезде Зылихасын зыр жүгіртіп Сәрсенғали да межелі жерге табан тіреді.

Осыдан соң-ақ арақ деген ата жаумен бігіспес шайқас басталып кетті. Арақты әкемізден қалған өшіміз бардай өкіреш өнешеке қарай бірінен соң бірін атып жатырмыз.

жүріп жатты. Сәбидің орынсыз көп қылығын кешіре салатын үлкендердің әдеті бар емес пе? Сәрсенғали да кешірімпаздық кейіп танытты. «Ана қара домалақтар тұрғанда қалай ғана үйге кіргізбейін» деген жалғыз ауыз сөз шықты аузынан. «Есі кеткен ерлі-зайыптылардың ортасына түседі» деген бар. Сәрсенғалидың өзінен сес көрсетерлік ыңғай байқамаған соң біз де түк сезбегендей селкостық таныттық.

Енді, міне, Сәрсенғали зұлмынан зәбір көрген баладай алдымызда солқ-солқ етіп жылап отыр.

— Сол мыстаннан баяғыда құтылуын керек еді, — деді келіншегім Айзере.

Мен оған алара қарадым.

— Ана үш жаманды көздерін жәутендетіп қалай ғана жіберемін? — деді солғын баса алмай отырған Сәрсенғали.

Жүрегім аунап түскендей бұлқ ете қалды. Әженің бала алдында міндеті мен жауапкершілігін осы кезде анық сезінгендей болдым. Беймаза көңіл тыныштық таптырмады. Ойлауым ұзақ отырып қалыпты.

Не әкелі, Зылиха зәлім дегеніне жетті. Етегінен бала сауғалап тұратын осы әйел құрдасымыз бүгінде ауыздықсыз-ақ ертеп мінетін денгейге жетті. Арсын-гүрсін, ішіп алса, бүкіл ауылды қырып кете жаздайтын құрдасымыз айғыр-қатынның алдында кесірткедей жорғалайды.

— Бәрі де ана балалар үшін ғой. Әйтпесе мен... — дейді ол бізбен зәуіле бір қалтарыста кездесіп қалғанда.

Сол «әйтпесесінің» соны немен бітері жұмбақ күйінде қалды. Тегі, біз бұл жұмбақты шеше алмай-ақ кететін шығармыз. Кімнің көңіл сандығында ненің көмуді жатқанын кім білген? Десек те, Сәрсенғалидың сол бір тұңжыраңқы тұрпатының өзі оны тым-тым биіктетіп жібергендей еді. Біз оның көнтерлігіне, шыдамдылығына, сабырлығына босқа танданып, сыртынан өзімізше бал ашып жүре беріптіз ғой. Адамды толық түсінбей жатып, сыртынан тон пішу біздің түбімізге жетеді-ау.

Оны осы көнтері күйге түсірген балаларына деген шексіз де түпсіз махаббаты екен! Сол күні мен ешкім аспаған, ешкімнің табаны тимеген құпия арал ашқандай е

ДАМУ МЕН ӨРКЕНДЕУДІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫ

Ширек ғасыр бұрын «Шеврон» Қазақстанның әлеуетіне сенім артты. Серіктестерімізбен бірге Қазақстан экономикасына миллиардтаған доллар салдық. Мыңдаған жұмыс орындарын ұйымдастырдық. Сонымен қатар, біз мемлекеттегі ең ірі мұнай өндірушісіне айналдық. Бүгінде Теңіз кен орны әлемдегі мұнай өндіруші орындарының алдыңғы қатарында. Бұл дегеніміз әлеуетті пайдалана отырып, өркендеу. Бүгін және келер жылдар бойына.

Қосымша ақпаратты chevron.com/weagree/kazakhstan/kazakh сайтынан қараңыз.

ОЙЫМЫЗ БІР.

human energy®

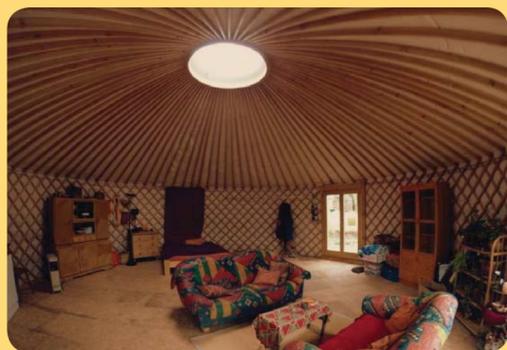
CHEVRON, CHEVRON HALLMARK және HUMAN ENERGY Chevron Intellectual Property LLC-дің тіркелген сауда белгілері болып табылады. ©2018 Chevron U.S.A. Inc. корпорациясы. Барлық құқықтар қорғалған.

Кеңестер Киіз үй - Бельгияда бренд

тұрып көреді. Көңілінен шыққан соң, кәсіпкердің қызығушылығы оянған. Оның айтуынша, ағаш кергелі баспаның іші де, ауасы да жанға жайлы, көңілге сая. Тіпті алғашқылары аса сәтті шығып, қысқа мерзімде сатып үлгеріпті.

Стефан «Орталық Азияда жел қатты сокканымен, жанбыр көп жаумайды. Бізде, керісінше, күнде жанбыр. Су тез ағып кету үшін қазақтардікіне қарағанда, күмбезін көлбеу, әрі биіктеу етіп жасалық. Шаңырағына шыны пластик салып, еденіне емен мен қарағай төседік. Сырты су өткізбейтін жақсы матамен жабылып, іші жылу ұстап тұру үшін, бірнеше қабат мақта шүберекпен қапталды» дейді өз үйінің құпиясымен бөлісіп.

Салтанат ШЫРЫНХАН

Киіз үй – көшпенділердің баспанасы. Тарихымыздағы ең кемелді сәулет өнерінің жемісі. Бүгін де алты қанат ақбоз үйімізге күн санап сұраныс артып, қадірін арттырып жатқандар көп. Әсіресе, бельгиялықтар қазақтың киіз туырлықты баспанасына қызығушылық танытуда. Қазірдің өзінде алты қанат ақбоз үй Еуропада экологиялық жағынан таза, ыңғайлы, кез-келген жерге тез тігіп, тез жығып алып жүре беретін қолайлы баспана ретінде сәулет өнерінің көш басында тұр.

Kaztrk.kz хабарлағандай, Veuyrt компаниясының негізін салушы Стефан Климовский бұл жұмысты қолға алғанына бір жарым жылдан асыпты. Нәтижесі жаман емес. Ол көшпенділердің атажұртында болып көрмесе де, киіз үйді ғаламтордан көріп, қатты қызыққан. Сынақтан өткізу үшін бірінші жасаған баспанасында өзі біраз уақыт

Шеберан Темірден адам жасады

Көкшетауда тұратын бір шебер жігіт отқа салса жанбайтын, суға салса батпайтын темір адам құрастырып шықты.

Бала жасынан трансформер туралы мультфильмге әуес Алексей темір адамды кинодағыдан айнытпай жасаған. Ол – қазірдің өзінде 15 күлтемірдің авторы. 31kz хабарлағандай, 26 жастағы көкшетаулық тұрғынның шағын шеберханасы бар. Ең алғаш темір адамның дулығасын жасапты. Оның қысық, ұсқынсыз болғанын өзі күліп еске алады. Алайда шебер онымен тоқтамаған...

Қазір Алексийді достары «темір адамның әкесі» деп атайды. Өйткені, оның шеберханасынан шыққан күлтемірлерді қолмен жасады деуге көңіл сенбейді. Әр бөлшегін құлды бір зауыттан құйып шығарғандай. Жымын білдірмей жымдастырып, шегесін көрсетпей құрастырыпты. Мұнысы бұрын әуесқойлық

болса, қазір негізгі жұмысы. Басты табыс кілті. Шебер болашақта жұмыс орнын кеңейтіп, жастарды темірден түйін түйетін ісмерлікке баулығысы келеді.

Бас редактор — директор
Срайыл СМАЙЫЛ
Редакция алқасы:

Тілшілер мен қызметкерлер:

Салтанат ШЫРЫНХАН —
арнаулы тілші
Әбдіманан КЕҢЕС —
жастар және ғылым
Кәмшат ТӨЛЕШОВА —
терміші
Айдос ҚУСАЙЫНҰЛЫ —
web-сайт

Аймақтағы меншікті тілшілер:

Бейсен НАРЫНБЕК — Астана қаласы (8 702 799 79 23)
Байқал БАЙӘДІЛОВ — Ақмола және Солтүстік Қазақстан облыстары (8 778 910 45 34)
Лина АЙДЫН — Алматы облысы (8 707 666 16 03)
Баян ЖАНУЗАКОВА — Атырау облысы (8 702 426 69 05)
Айхан БАШТАШ — Осло, Норвегия mahmutba@online.no
Ұлдай САРИЕВА — Батыс Қазақстан облысы (8 705 150 48 30)

Кезекші редактор
Салтанат ШЫРЫНХАН

Шығарушы:

«Аманат Медиа» ЖШС
Директордың орынбасары
Мейрамбек ҚҰЛМҰХАМЕДОВ

Бас есепші
Расима ӘКІМБЕКОВА

Редакцияның мекенжайы:

050004, Алматы қаласы, Абылай хан, 51/53, 6-қабат (М.Мақатаев көшесінің қиылысы)
Телефондар: 8(727) 279-04-99; 279-09-19
Бухгалтерия: тел.факс: 8(727) 279-09-23 (жарнама бөлімі)

Газет 2004 жылғы 14 желтоқсанда ҚР Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінде тіркеліп, бұқаралық ақпарат құралын есепке қою туралы №5710-Г кәсіпшілігі берілген.

Мақала авторының пікірі редакция қозғарсын білдірмейді. Жарнама мәтініне тапсырыс беруші жауапты.

Газетте жарияланған материалдар мен суреттерді сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет «Дәуір» ЖШС РПІК (Алматы қаласы, Қалдаяқов көшесі, 17-үй)
тел: (727) 273-12-04, 273-12-54
Тапсырыс — №2110;

Бағасы келісім бойынша
Айлық таралымы — 40 000 дана

www.jasqazaq.kz
E-mail: jas_qazaq@mail.ru

Газет Қазақстанның барлық аймақтарында таралады, сондай-ақ «AirAstana», «Turkish Airlines», «QazaqAir» әуекомпанияларының ұшақтарында бар.

Елдос ӨМІРЗАҚҰЛЫ
Бас редактордың орынбасары

Жарас КЕМЕЛЖАН жауапты хатшы

Ғалия ҚАЛИЕВА
компьютер орталығының жетекшісі